

UNIVERSUL LITERAR

CHIPURI DIN ȚARA FĂGĂRAȘULUI *desen de N. N. TONITZA*

„Tribuna Dreptății Naționale“

de MIHAIL CELARIANU

I. I. I. Pandelescu-Fierbinți conduce „Tribuna Dreptății Naționale“. Nu e o afacere strălucită, dar merge — și e ceva serios. Până să bage capitalul lui de douăzeci mii lei și să se hotărască să muncească și cu crecerul pentru ea, a încercat — și a făcut multe: a fost, pe rând: mijlocitor agricol, plasator de servitori, supraveghetor la un depozit de cherestea și, în cele din urmă, a intrat în ziaristică, în calitate de încasator de anunțuri la „Dacia Felix“. Aci a făcut cunoștință cu meseria lui actuală.

Deși *personal administratio*, Pandelescu era folositor și în redacție, compunând, cu cerneală violetă, în gangul ziarului, anunțuri dibace, pentru neștiutorii de carte.

Om de acțiune și spirit, încet-încet, s'a datat prin urmare și cu publicistica.

Dacă i se aducea un anunț, în care se spunea: domn serios, avere, poziție socială, dorește căsătorie cu domnișoară, sau doamnă, etc., Pandelescu pune mâna pe condeiul, plin până sus de cerneală, își da pălăria pe cenfă, să fie mai ușor la ideea, zâmbea șiret și corecta: domn tânăr, fizic plăcut, voluptuos, bine legat ș. a. Dacă primea un anunț cam așa: pierdut cățea albă, târcată, răspunde numele Floricel, recompensă; din proprie inițiativă el îndrepta: senzațional! Fugită de acasă! Vârștă fragedă! Răspunde numele Floricel-Foxterier, vânătă cu dungi albe, recompensă veșnică! Aducătorul publicat la gazetă! De fiecare anunț, mai ales dacă ofertele izbâneau, Pandelescu avea și el o porție de bașciș. Așa că, într'un an de publicistică, se trezi cu suma de douăzeci mii leișori la buzunar.

Prin cunoștințele lui între gazetari și negustori, i-a fost ușor să ajungă *coasociat* la firma „Tribuna Dreptății Naționale“, unde, mai întâi apăru ca: *girant-responsabil*. Dar, când directorul acelei firme, Ionescu-Maramureș, fu depus la Văcărești *pentru deliecte politice*, Pandelescu, de drept, îi luă locul. Antetul ziarului suna precum urmează: „Tribuna Dreptății Naționale“ — organ independent, politic, literar, social. Director: I. I. I. Pandelescu-Fierbinți.

Primele zile i-a fost mai greu, cu conducerea, până să găsească, pe unde erau ascunse, teancurile de articole tăiate de prin gazete vechi, cărora fostul director, Ionescu-Maramureș, le schimbase titlurile în unele mai sunătoare, pentru a le tipări treptat în „Tribuna“. Dar, asta nu era mare lucru; chibzui adânc și, în scurt timp, ajunse să *compună* și el titluri și mai îngrozitoare.

Așa, de pildă, dacă, în „Dacia Felix“, de acum cinci ani, găsea un articol intitulat: moravurile bucureștene, el lua totul, ștergea literile de tipar și scria, în locul lor: prostituția ne doboară!!! Dacă da peste unul cu titlul: potlogăriile junimiștilor, corecta: mârșevile ciocilor dela putere!!! Dacă găsea un articol: scumpețea pâinii, îl trimetea la tipar cu titlul: Crăpăm de foame!!! Apoi, retipărea toate injurăturile la adresa primarului, a prefectului, a fiecărui ministru în parte, a guvernului, a mitropolitului și episcopilor.

După tipărirea lor, cu gazeta în mână, se prezintă *în persoană* la domiciliul victimelor și rare ori se întorcea cu mâna goală.

Mai bun organizator decât fostul director, care tipărea lucrurile devalma, Fierbinți introduse următoarea schimbare capitală: pagina întâia o lăsa numai pen-

tru reclame, iar pe celelalte trei pentru injurături. Și unele și altele erau însoțite de fotografiile clienților, sub care scria, după împrejurări: Gloria Capitalei!, Eroul Națiunii!, sau: Peștele Moscovit!, ori: Hidra Brătienistă! Nu rareori se întâmplă ca un portret, care stătuse, cu fală, o săptămână întreagă, pe prima pagină, purtând titlul: Salvatorul Comerțului Național, sau: Primarul Mântuirii!, să treacă apoi pe contra-pagină, infierat: Pacostea Negotului Românesc! sau: Vipera Comunală? Cum am spus: după împrejurări, aceleași portrete defilau, în scurt timp, pe toate paginile gazetei, ca un fel de barometru al încasărilor Tribunei.

Se întâmpla uneori — foarte rar, ce e drept — să nu găsească la colecție formulare potrivite nevoilor zilei. Atunci avea nițel de furcă! Dar Fierbinți era ingenios și, în cele din urmă, tot o scotea la capăt. Din practica lui gazetărească, care, numai din desgustul lui pentru politica zilei, nu i-a dăruit un scaun de deputat, voui desprinde o pagină caracteristică.

Îată unu și același erou, văzut în două ipostase, prin prisma vigilență a lui Pandelescu-Fierbinți. În prima săptămână, pe pagina întâi: *Fulgerul Națiunii!!!*

Cine nu cunoaște pe colonelul Săpunaru?... Născut în anul 1865, rămas orfan de tată și de mamă, pe drumuri, a învățat carte și, datorită propriilor sale merite, a ajuns, în curând, sublocotenent, în arma administrației!!!

La anul 1867, i s'a încredințat conducerea manutanței din Pielești, unde a desfășurat o energică activitate, hrănind o populație sărmană și desnădăjduită!!!

La 1870, fu mutat, prin avansare, la depozitul de furaj al brigăzii a doua de cavalerie, din Tecuci, unde, în curând, toți caii fură puși pe picioare, în uimirea garnizoanei electrizate.

La 1872 fu trimis în rechiziție de vite cornute, în Basarabia, de unde se întoarse înconunat cu lauri!!!

În anul 1875 fu avansat căpitan și vârsat la Cercul de recrutare Putna, unde puse o ordine exemplară în haosul registrele matricole și al foilor calificative!!!

La 1898 fu avansat maior de intenție și însărcinat cu administrația depozitului de echipament dela Tulcea—unde i-a fost dat să îmbrace cinci regimente, de sus până jos; pentru care a fost decorat cu „Coroana“, în gradul de cavalier!!!

La 1914, fu înaintat locotenent-colonel. Imbolnăvindu-se de pient și neputând lua parte activă la războiul pentru întregirea neamului, colonelul Săpunaru rămase la București, cu inima zdrobită, unde se apucă de negoțul cu lemne de foc și de construcție și scris și o poezie, intitulată: La asalt! — pentru îmbărbătarea fraților de pe front — poezie pe care o publicăm în numărul de față al Tribunei.

Patria recunoscătoare adresează, prin glasul nostru, colonelului Săpunaru — *angelul fulger al națiunii*, omagiile ei, urându-i să trăiască ani mulți, pentru propășirea noastră industrială și patriotică. Ura!

„Tribuna Dreptății Naționale“

Tar, peste o săptămână, pe pagina a doua, sub același portret:

Un Crocodil!!!

Cine n'a auzit de faimosul fost colonel de ață, Ghiță Săpunaru, zis: Cotineață, zis Caracudă, zis Cracănel????

Rămas de copil fără sprijinul părintesc, era fatal să deprindă cele mai rele apucături, din mediul de derbedei, în

Lumină de șes

Ploi de soare cad în zare, jucătoare.
Șerpuesc, bățând în zări, ca'n gear clar

Se întind peste ogor, în unde moi...
Vezi, pe șesuri calci cu talpa în suvi

Raze înși te-ating cu aripi de erete,
Plevi de aur se amestecă în piete.
Ochii vii și se măresc, ca să cuprindă
Zărilor, în apa lor, ca 'ntr'o oglindă.

Șesul larg e fără țărni în fața ta...
Ți se pare că hotarul e colea
Și-ai putea s'ajungi cu mâna pân'la
Deschizi pumnul și rid razele în el!

Râde soarele și râzi cu el de tine...
Și privind cum apa albă vine, vine,
Și-aurește bulgării pe brazda caldă,
Simți piciorul ca pe-un bulgar cum și scaldă

N. I. HERESCU

care a trăit. Fiind lipsit de educația rălă și socială, se poate înțelege ce coșea-l i-a dat învățătura din școlă de ofițeri!!!

În anul 1867 fiindu-i încredințată conducerea manutanței din Pielești, a o întreagă populație în ghiarele de dejdii, furând cantități însemnate grâu din depozitul respectiv!!!

La 1870 fiind mutat la depozitul de raj al brigăzii a doua de cavalerie Tecuci, aduse caii într'o asemenea de slăbiciune, încât se prăbușeau, cu lăreți cu tot, pe câmpul de exerciții; tru care a fost crunt admonestat, ordin de comandament!!!

La 1872 fu trimis în rechiziție de vite cornute, în Basarabia, de unde se întoarse, cu patruzeci de boi la bancă!!!

La 1875 fu vârsat la Cercul de recrutare Putna, unde falsifică semnăturile periorilor, dădu concedii nelegale și curcă toate condicile de *personal*!!!

La 1898 fu trecut în intenție de parizat la depozitul de echipament Tulcea, în care calitate îmbracă pe toți povenii militare și transformă toate turile cazone în pelerine de damă!!!

Când a sunat ceasul dezrobirii naționale; când inima noastră palpită mătate dincoace și jumătate dincolo Carpați, când fiecare din noi ne-am sat sângele pentru idealul național, când Săpunaru se făcu surd, ca să-l tăie la pensie și se apucă de negoț și șav de combustibil, răpind populația grozită a Capitalei, lemnul dela gunămeii și a copilului de erou!!!

Tribuna Dreptății Naționale se datorează să strivească sub copitele această scorpie capitalistă: o rusie bravei noastre oștiri, a comerțului și dusteriei naționale. Am zis!!!

„T. D. N.“

Dar mi se pare că adouazi l'am iarăși pe pagina întâia.

MIHAIL CELARIANU

APOSTOLII

de LIVIU REBREANU

ACTUL AL DOILEA

Scena I.—HARINCEA, DOGARIU, TURTUREANU

HARINCEA (puțin disprețuitor): Sezi late domnule Turtureanu, și spune-mi bun te mai aduce pe la noi? Dogariu nu se supără...

DOGARIU (cu spatele): Nu... din par-

TURTUREANU (a pus pe masă o geantă luminoasă; cu vădită emoție coajă): Vă mulțumesc, coane Lați sântei foarte gentil... Numai oame-ri superiori, ca d-voastră și d. Dogariu, înțelege misiunea noastră națională și ajută să purtăm greaua sarcină în-mărire și înălțarea neamului român în România-Mare!

HARINCEA: Ești tare în complimente, că le-ai învățat pe dinafară... Păcat că tu și eu așa de tare în răspunsuri...

TURTUREANU (umflându-se): Mă rog, ține cu specialitatea lui... (Reluând geanta). D-voastră, ca un mare și înflăcă-român patriot, încurajați toate iniția-tele frumoase și naționale în acest război țării care a suferit atâtea veacuri de la dușman și unde e nevoie de toate mijloacele cinstite spre a putea recăștiga onoarea românească...

HARINCEA (întrerupându-l): Ia să-mi spui mai scurt despre ce e vorba?

TURTUREANU (puțin ofensat): Tocmai nu vreau să vă răpesc mult timp și mi se pare că întrerupsei o conferință cu d. Dogariu... Dacă n'ar fi în discuție lucruri de mare importanță pentru dezvoltarea culturii naționale, nici nu mi s'ar fi permis... (Scormonind în geantă). Uite, să vedeți, cum desigur ați auzit... (Scoate din geantă un pachetel). Am...

... Uite... peste trei săptămâni sosește în orașul nostru marele artist Vasilescu-Ștefan, în turneu oficial, cu trupa lui renumită de ministere, să dea aici o reprezentație extraordinară... Uite, să vedeți, pe Vasilescu- Herodot?

HARINCEA: Nu.

TURTUREANU: A, se poate? Păcat... că un artist desăvârșit, ceva... (Gest.) Să vă asigur și mă puteți crede, sânt un specialist și mare cunoscător de teatru... că Vasilescu-Herodot e admirabil și este societar la Teatrul Național, afașa cum asta e și prieten intim cu prietenul nostru comun Mitică Ionescu, și are ca prietenă pe celebra Silvia Popescu, fostă solistă la Teatrul Național din București și cea mai frumoasă femeie din România-Mare, știți... ah! (Gest de admirație).

HARINCEA (indiferent): Da?

TURTUREANU (incunjurat): Da... se vede un succes cum nu s'a mai pomenit... De aceea v'am și rezervat cea mai bună loc de avanscenă pentru ambele reprezentații... (Oferă biletele).

HARINCEA: Nu, mulțumesc, nu iau...

TURTUREANU (consternat): Imposibil să vă refuzați tocmai d-voastră... Pentru misiunea noastră trebuie să facem toate sacrificiile... (Nevăzând nici un îndemn). Imi pare foarte rău, dar nu insist. Desigur că sunt motive. O să regretați... Eu sânt mulțumit că mi-am făcut datoria și profit mai bine de ocazie să vă ofer ceva ce văd că vă place și n'ar trebui să l'psească... (Iată pe pereți). Portretele familiei noastre, coane Lați baci... E o chestie de interes național să se afle iubiiții noștri în toate casele românești... Iată și portrete superbe în culori, de cel mai mare pictor român... foarte ieftin...

Am furnizat la toate autoritățile, nu din astea, firește, ci o calitate mai ordinară... astea le-am comandat special pentru bo-ri distinși... N'am la mine originalele, că-s prea mari, dar vă puteți face o idee după cartă postală... (Ii dă cartă).

HARINCEA: Frumos...

TURTUREANU (iar se avântă): Și de-a-semenea portretele miniștrilor... admirabil reușite, executate de fotografii curții regale. Orice bun român, indiferent de culoare politică, e dator să aibă pe pereți figurile oamenilor mari care cârmuiesc România-Mare... Uite pe ministrul de interne, distins bărbat, nu?... Și cel de la comerț, și cel...

LIVIU REBREANU

HARINCEA: Dar dacă eu nu fac deloc politică?

TURTUREANU: Atât mai bine, sântei cu toate guvernele...

HARINCEA: Mi se pare însă că te-ai sculat cam târziu, prietene!... Guvernul se zice că e pe ducă; să așteptăm până vine altul!

TURTUREANU: Nu-i rău să aveți un suvenir chiar de la guvernul de azi, oricât ar fi de păcătos...

HARINCEA: Mă lipsesc de suvenir... Poate guvernul de mâine...

TURTUREANU: Să-l aducă Dumnezeu mai repede, să aibă mai multă grijă și de noi care muncim pentru izbânda neamului, Nu-i așa, domnule Dogariu? (Ton comercial). ...Va să zică, coane Lați baci, vă opresc câte o piesă din ficare, nu-i așa?

HARINCEA: Nu, amice, nu...

TURTUREANU: Nu-mi inchipui să ies cu mâna goală din casa d-voastră ospitalieră, spun pe onoarea mea, coane Lați baci, și vă rog foarte mult în numele culturii naționale...

HARINCEA: Regret, dar de data asta...

TURTUREANU (luând o poză): Atunci nu mai insist și chiar îmi pare rău... Iacă, domnilor, de aceea nu progresază artele românești și rămânem inferiori în cultură față de neamurile străine!

HARINCEA (concediindu-l): Înțeleg durerile d-tale, dar...

TURTUREANU (foarte ironic): În orice caz vă mulțumesc pentru sprijinul ce l'ați dat artei românești... Am onoare să vă salut cu respect!... (Ese țanțoș prin fund).

LIVIU REBREANU

Dumnezeu

Copil te'nchipuiam cu mințea mea
Un om bătrân, ca sfântul Nicolae.
Deși aveți nu te puteam vedea,
Ades veniai la mine în odă,
Și îmi vorbeai mai blând, căci eram mic,
Eu te-ascultam cu drag, ca pe-un bunice-

Pe urmă, când am învățat la școală,
Că Dumnezeu nu-i om, ci-i ca un duh,
Am început să cad la îndoială...

— Te respiram eu oare din văzduh?

— Vream să te văd în orice florică
Și-atunci întâi, de Tine îmi fu frică.

Iar când aflai, că omul face zei,
Simțind în mine forțele rebelce
Am răs în gura marc de acci
Ce mi te arătau stăpân pe stele...
— În suflet unde mi te-am ars în foc
N'avui credinței ce să-i pun în loc.

Văzui cum te slăvesc și te blestemă
Și mari și mici, cari totuși nu te știu...
— Savații te rezolvă ca problema,
Iar popii, când beau vinul rubiniu,
Spun garvi: „De nu'L trăești nu'L poți găsi”

Și cred că de n'oi fi, nici ei n'or fi.

Te-am căutat, o, Doamne. Intreaga fire
De Tine pretutindeni mi-a vorbit...
— Crezusem, că Te aflu în iubire
Și, Doamne, eu din suflet am iubit—
Dar am văzut, că'n marea veșnicie,
Iubirea mea e tot zădărnice —

Am însetat din nou de Tine, Doamne...
— În mine și în lume Te visam...
— Dar visul meu ce mai pătea să'nsamne?
Nu te-am găsit și'n van te căutam.
Nainte'mi căile erau pustii,
In jur văzui numai zădărnicii.

Târziu lăsând povara de țărână
Copăria mea o cercetai:
— În sufletul de-atunci, ca 'ntro fântână
Tu Doamne 'ntăia oară te aflai...
Atunci întâia oară am priceput,
Că'n sufletul copil eu Te-am avut.

EUGEN VICTOR

Predoslovie

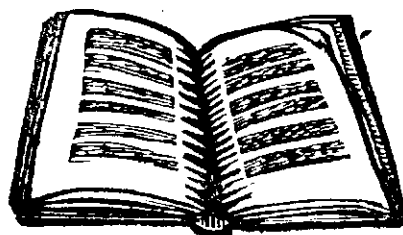
Din volumul: PAISIE PSALTUL SPUNE...

Voroave-alese-mi deteră îndemn,
— Grăitu-le-am adese în fapt de seară —
Și cum le știu de mult pe din afară
M'am chibzuit aci să le însemn...

Tu — frate cetitor — de-o fi vrecodată
Să vezi în câte locuri am greșit,
Să ierți de slovă strâmbă a ieșit
Din mâna mea de vremuri sângerată,—

Că eu am fost cu toți ceilalți la fel:
Pre Domnul vrând, iubindu-l, a-l slăvire,
Cu minte proastă și cu prostă hire
Păcătuiind, m'apropiai de El...

GEORGE SILVIU

Pe o fotografie

Se opri deodată și întoarse spre el ochii ei mari și limpezi în cari amurgul de vură aprindea licăviri fugare.

O clipă se priviră în tăcere.

În jurul lor foșnea porumbul, dealungul potecii ce serpuia pe sub vii, până în vale în lunca unde se se'nfiora în seară iazul morii.

Mai mult fără voce, pleoapele lui se lăsară și privirea îi alunecă, dealungul bastonului al cărui vârf strivea cu procutură aparentă câteva grăunte de ierănă.

Merzea cu pas domol pe cărare, ea înaintea, el în urmă. Deodată îi prinsese mâna. De ce se întorsese brusc, și mai cu seamă, pentru ce îl învăluia cu privirea aceasta întrebătoare în care par'că se concentrase toată ființa ei?

Gestul ei îl prevăzuse, îl aștepta chiar, căci poate și pentru aceea îl făcuse pe al lui și totuși acum îl mira.

Pentru ce privirea aceea pe care nu i-o mai surprinsesă până atunci?

Nu era doar prima dată când îi cuprindea mâna. De câte ori în colindările lor, nu o oprise pentru a-i arăta ceva, pentru a-i ajuta să treacă peste șuvoiul ce tac lunca în două înainte de a turbura luciul iazului.

Prinsese ea oare tot ce era deosebit în gestul acesta care luase dint'odată ceva personal, simțise tot ce avea el de nehotărât și de vag?

Atunci...

Dorise aceasta și acum par'că se temea. Era întocmai ca un curios ce într-o uzină apasă pe un buton, și deși îl aștepta, sgomotul motorului îl înspăimântă.

Fricos el? Nu. Surâse și ridicând hotărât pleoapele o privi în ochi. Limpezimea lor îl făcu să tresară. În luciul lor într-o înșirare de imagini vertiginosă i se păru că citește un basm: povestea unui copilăș nebunatoc, în vacanță.

Scăpat din întunerecul școlii ale cărei porți s'au închis pentru o vază întregă în urma lui, aleargă din zori până în amurg beat de lunină și de miresme sălbatice, sub albastrul cerului de August. Într-o zi rătăcind sub freamătul întunecat al pădurii, se oprește minunat pe malul lacului ce se'ntinde tainic într'un luminis.

Nici o suflare nu-i încrețește anele limpezi în care se resfrâng copacii dimprejur și un petec de cer vesnic acelas. Nemșcarea aceasta impresionează pe copilășul ce simte crescând în el ispoita de a-l turbura. Mâna mică și nerăbdătoare căuta în iarba înaltă și umedă, o piatră.

O clipă ezită.

Ce sgomot ciudat vor face apele în liniștea adâncă a pădurii, și ce cercuri minunate se vor desface, din ce în ce mai mari. Curiozitatea crescândă se adaugă la enervarea obscură ce-i pricinuește neșirarea senină a lacului ce nici nu a luat în seamă prezența importantului personaj pe care întâmplarea l-a adus pe mal.

O ușoară încordare de mușchi și piatra pleacă.

Un plescăit surd, câți-va stropi, o plasă de cercuri și din fundul lacului se ridică o coloană subțire, fumurie, apoi totul își revine liniștea de mai înainte.

Turburarea aceasta, în noutatea ei, are un farmec nebănuit, pe care copilășul vrea să-l încerce iar, și gestul se repetă. Vrea să cunoască, să răscolească tot adâncul apelor, toată viața ce dormea în fundul lor și care se ridică în rotocoale turburi la suprafață. Nu se oprește decât atunci când lacul nu mai are pentru el nici un mister, când își dă seama că deși ascuns în taina pădurilor și nestiut de nimeni, e la fel cu atâtea altele. Iar după ce a acoperit, a zdrobit toată viața ce misuna în fund, sub greutatea pietrelor asvârlite, trece înainte

senin, lăsând în urmă o baltă murdară. Și chiar de ar rămâne pe malul apelor pe care le-ar îndrăgi așa cum sunt, toamna l-ar smulge pentru a-l închide în igrasia școlii și în urma lui lacul ar rămâne pustiu sub cerul înghețat și sub ploaia foilor vestele.

Povestea aceasta o văzu răsfântă în ochii ei și i se păru că ar putea fi și a lor.

Întâmplarea îl aruncase în satul acela, de a cărui existență nici nu știa măcar, mai înainte. O pană de automobil, îl siliso să se oprească acolo pentru o noapte. Esind din vâltoarea Bucureștilor, în drum spre un colț răsunător de vocea erupțiilor, liniștea aproape apăsătoare a câmpului impresionează și fațetea care îi era singura călăuză îl făcuse să hotărască a rămâne acolo câteva zile.

Trecuse o lună și automobilul înfășurat în pânză dormea încă sub șopronul unde îl băgase în prima seară.

I se părea că nici unde nu ar putea lucra mai bine decât în camera albă și răcoroasă în care plutea vesnic un vag parfum de busuioc și levănțică și prin ale cărei ferestre înflorite, privirea luneca departe peste aurul holdelor tăiate de fâșii late, verzi de porumb. Și mai cu seamă îl înălțaua vraja nopților, imobilitatea aceea care uneori ar fi putut fi luată drept un decor ireal, fără tărășitul greurilor și glasul nesfârșit de pitoresc al răcnelor venind din luncă, din apele ce străluceau sub lună.

Acți o întâlnise pe ea: o floare cu culori proaspete ce odihnesc privirea oboșită, cu parfum puternic și amărui, o floare sălbatecă de câmp pe care o fi pe masă mai mult ca o complectare de decor, ea icăoană a unei vieți cu totul deosebită de a ta.

Într-oare adesea împreună printre lanuri înflorite, presărate de romanii: și fusese călăuză, și era tovarăș. Era înaltă, mlădioasă, dar privirea ei era atât de senină, întreaga ei ființă atât de simplă ca tot ceace o înconjură încât nici odată nu îl atinsese măcar gândul că ar putea fi ceva între ei.

I se părea atât de departe, și la aceasta se adăuga ideea că va pleca a doua zi.

Într'adevăr era fraza pe care și-o repeta în fiecare dimineață, fără să se poată hotărî. Și la adăpostul acestor aparante, el putea să continue în liniște, viața aceea liberă.

De câteva zile însă începuse să întrevedea o taină în nehotărârea lui, a taină ce-l făcuse să surâdă nemerezător la început. Dar puțin câte puțin i se strecurase în suflet, urmărindu-l mereu.

În seara aceasta nu se mai putea îndoi. Până atunci starea lui sufletească fusese ca o câmpie nesfârșită, fără cea mai ușoară undulație.

Voise să fie la fel cu tot ceace îl înconjură: simplu și acelas, uitând toate preocupările de mai înainte și mai cu seamă mania de a-și diseca orice sentiment.

Zilele fuseseră la fel; toate îi dăduseră aceeaș pace odihnitoare, aceeaș bogăție de culori și de imagini noi.

Pentru prima oară, în ajun, dimineața simțise deșteptându-se ceva imperceptibil, asemănător a tot ce lăsase în urmă, undeva, departe.

Peste nemșcarea somnolentă de amiază, a lanului de grân verde, trecuse în undulație vagă, adierea serii. O ușoară nuanță mai vie.

Dar vântul se ridicase și mângâerea lui împingea tot mai mult valurile verzi ce începeau să se aurească.

Pentru ce îi prinsese mâna?

O n'ar fi putut-o spune precis, nici el

nu știa. O pornire neînțeleasă o ducea la el. Ceasul acela, de liniște în jur era atât de nesfirat de frumos, în porumbilor, în umbra potecii de sub ei singuri cu tinerețea lor, unul și altuia.

Privirea ei, devenise imperioasă, teptarea-i întrebătoare.

— „Alina...”

Dar se opri.

În ochii ei par'că era mai multă și totuși par'că mai puțin umbră.

Era seara ce se lăsa tot mai a sau...

I se păru că deși fără să fi a piatra, copilășul se apropiase prea mult și fără să vrea, de sub pasul pulbere fină de nisip alunecase în ce se 'nfioraseră.

— „Ai auzit?”

— „Ce?”

— „Par'că s'ar fi oprit un aut în sat.”

— „Nu.”

Degetele plâpânde se desfăcuseră cu părere de rău și piatra se rost în iarbă.

Ea își întoarse privirea scrutând soselei, dealungul căreia, printre plângeră sârmele de telegraf. Vedea și jucăria lor de o clipă și freamătul subli sau...

Își trase mâna ușor și porniră pas domol în vale.

În urma lor foșnea porumbul, gâl potecii ce serpuia pe sub vii, în seară, prinse a doimi un fluier, pletele sălcilor din luncă se strecură pe de juceafărul, oglindindu-se în morii.

P. IGIROS

Flori de prun

A înflorit acum și prunul crescut din sămburele poamei ce-am împărțit când ai plecat. Ce mult e de atunci...

Praful cărării cu vântul te mai pomenește din când în când pe seară și gândul meu le ascultă.

În singurătatea cu care m'ai înfășurat îți sărut bănuiala iar la rău îmi sorb din punni în cinstea ta.

Trec turme însetate dar nici una nu se mai oprește în ograda la noi.

Ce ne mai unește? Câte un nor răsleț ce te-a văzut se scutură, poate și pe fruntea mea.

Din prunul nostru se deșiră podoabe: flori ce în toamnă or să plângă dimpreună cu mine lacrimi brumării.

Mi-a adus vântul în poală trei foi, ca trei magi, cu dar. Ți-ași trimetea toamnă câte o roadă dela fiecare dacă ai ști că sunt lacrimi.

FLORICA MUMUI

Cartea românească veche

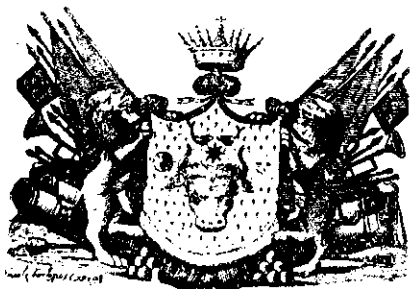
(Expoziția Academiei Române)

Academia Română începe să-și deslășureze porțile și să desvăluie publicului mare comorile de viață culturală și științifică ale trecutului nostru, adunate cu atâtă trudă și pietate. În vara trecută, la Mica expoziție a presei periodice românești din țările amice și publicului nostru, vinerea trecută la ora 4 amiază, în fața unui public de academiști, profesori, și tineret domnie de-acum, Academia a deschis a doua sa expoziție: cartea românească veche. Într-un salon din casa Belu (Calea Victoriei 123) se desfășoară acum pentru îndată publicului, vechile cărți românești cu file îngălbenite, cunoscute până numai specialiștilor, prin temeinica grafie românească veche a d-lui I.

în desaga, și își găsește adăpostul prielnic pentru munca lui culturală, în mănăstirile noastre. Cu tiparul adus de el și prin osârdia lui se tipărește, în 1508, cea dintâi carte la noi: un Liturghier în limba slavonă, a bisericii.

de noi a pătruns obstacola laudă pentru a Ta urmare în Hristos". Într-o vitrină destinată operei lui Dosofteiu, vizitatorii pot vedea acum cea dintâi carte de versuri românești: Psaltirea lui Dosofteiu, din care câțiva psalmi, transpuși în ritmul vioiu al muzei populare, se cânta și azi de copii pe ulițelor satelor noastre, în noaptea de Moș-Ajun.

Spațiul cel mai întins în expoziție, 8 vitrine îl ocupă cu drept, cărțile tipărite în epoca lui Șerban Basarab și Constantin Brâncoveanu, epoci dominate de personalitatea învățatului Stolnic, Constantin Cantacuzino, care făcuse studii în universitatea din Padova și de zelul neobosit al Mitropolitului Antim Ivireanu.

Stema Moldovei din „Codicele civil al Principatului Moldovei” (Caitmah), Iași 1816-17.

Alături de tipăriturile slave ale călugărilor sârbi, pripășiți la noi, se înșiruie în vitrine primele cărți românești pe care le-a tipărit la Brașov într-o epocă când luteranismul pătrunsese printre Sașii de-acolo, dascălul iargoviștean Coresi.

Cu stăruința și cu cheltuiala primarilor sași ai orașului, Corsei a pus sub treacul tiparului vechi manuscrise de psaltri și evanghelii, care circulau pe atunci în părțile sudice ale Ardealului, dar care fusese traduse cu un veac mai înainte, în părțile muntoase ale Maramureșului.

Războaiele sângeroase care urmau și în cursul cărora geniul militar al lui Mihail Viteazul înlăptuiește unitatea națională — din nenorocire pentru scurtă durată — nu erau prielnice pentru muncă culturală. Alina peste o jumătate de veac, în domniile lungi ale lui Mateiu Basarab și Vasile Lupu, se reia firul activității literare. Tiparul era adus acum de peste Nistru, dela un mare cărturar român, răstăcit între streini, vlăstar de Domn, E Petru Movilă, Mitropolitul Kievului despre care un istoric rus spunea că nu știe cui i se cuvine cu adevărat titlul de mare: lui Petru I, Tarul Rusiei sau lui Petru Movilă? În două vitrine alăturate se văd cărțile tipărite îngrijit, cu frumoase chenare de icoane, în epoca lui Mateiu Basarab și Vasile Lupu. Dar cât de vitrege erau împrejurările atunci pentru vicia cărții românești se vede și din faptul că, în vremurile turburi care urmează, tipografiile instalate cu atâta trudă de Mateiu Basarab și Vasile Lupu se derăpănă repede. Când, 30 de ani mai târziu, marele Mitropolit Dosofteiu, care în chiliuța lui

Este epoca culminantă a literaturii noastre vechi, când țările noastre devin focul din care radia lumina culturii în tot răsăritul ortodox, oprimat sub stăpânirea turcească. Academia expune aci alături de cărțile de cult, tipărite în mănăstiri pentru nevoile bisericii noastre: alături de cuvântările panegirice în limba greacă, rostite de copiii lui Brâncoveanu, pe care-i pândea o moarte tragică pe țărâmul Eosforului, și cărțile tipărite la mănăstirea Snagov, în limba arabă, pentru creștinii din Siria, precum și cărțile georgiene, tipărite la Tiflis cu tipar trimis de Brâncoveanu și meșteri tipografi români. Pe una din ele, Liturghierul din 1710, tipograful „Mihail Ștefane-svili—(Ștefanovici) ungro-vlah” cu gândul la ai săi, a imprimat în limba română, cu litere georgiene, următoarele 6 versuri:

*Precum cei streini doresc moșia să-și vază,
Când sânt într'alte țări de nu pot să șază;
Și ca cei ce-s pre mare bătuți de furtună
Și roagă pe Dumnezeu de liniște bună:
Așa și tipografiile de-a cărții sfârșire
Laudă neîncetată dau și mulțumire.*

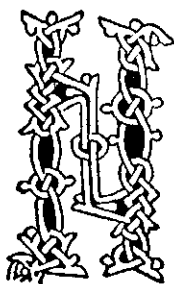
(inițiala din LITURGHIER SLAVONESC, 1508).

LITURGHIER SLAVONESC 1508 (prima carte tipărită, la noi)

și a regretatului său colaborator Hodoș. Pe un spațiu restrâns, orânduie cu multă chibzuire, se înșiră trei vitrine de muncă culturală românească, începăturile timide în limbă slavonă ale secolului al XVI-lea până la zările renașterii naționale ale veacului trecut, cărțile etichetate cu lămuriri necesare, arătate pe epoci culturale, așa în-țindânduie vizitatorilor o repede și retrospectivă asupra dezvoltării literare noastre vechi.

Într-o vitrină se expun cele dintâi cărți tipărite la noi cu tipar adus din Veneția în țările slave. Principele muntean, George Trnojevici, căsătorit cu nobila venețiană, instalase într-o tipografie de lângă Centinie, tiparul adus din Veneția și însărcinase cu conducerea tipografiei pe mentorul călugărul Macarie. Pătrunderea Turcilor în Muntenegru distruge însă aceste începuturi de vicia culturală. George Trnojevici, isgonit de Turci, fuge în Italia și întoarce mai târziu în patrie, îmbrăcat în haine de călugăr, încercând să înființeze din nou steagul independenței, dar care cadde în mâna Turcilor, care-l exilă în Asia-Mică. Rămăs singur și urduș de Turci, bietul călugăr apucă și el de a tipări, cu literile de tipar

de călugăr la Probota, lucrase cu răvnă la traducerea scripturilor sfinte, simțind nevoia tiparului, el trimise după el tocmai la Moscova, la Patriarhul Ioachim. „Mulțumită mulțumită am adus lui Dumnezeu, când am primit scrisoarea Prea Sfinției Tale” răspunde Patriarhul „că și mai departe

Urmează apoi în câteva vitrine cărțile tipărite în epoca fanariotă — prețioase și acestea — după care se înșiră cărțile tipărite în a doua jumătate a sec. al XVIII-lea peste munți, unde prin munca marilor apostoli ai școlii ardelenne se

Ceață

D-lui A. Cobă

pregătia redesteptarea sufletului național. Operile lui Samuel Micu, Molnar, Șincai, Petru Maior, precum și câteva încercări de a pune la cale presa periodică, înaintea de 1829, cu care se încheie expoziția, anunță zorile literaturii moderne.

De jur împrejurul vitrinelor, se expun și câteva portrete de domni și stampe interesante și Academia ne mai făgăduiește prin Directorul bibliotecii, d. I. Bianu,

clasate și orânduite sistematic, vorbesc prin ele însăle publicului mai mult de cât volume întregi și vor contribui să înțărăască în sufletul generației actuale, atât de sbuciumată, cultul trecutului. La rândul său, publicul va cunoaște mai de aproape devotamentul și munca fără preget, cu care, la adăpost de sgomotul luptelor politice, Academia română adună fărămă cu fărămă rămășițele culturale

Omul cobora trudit panta dealului, în vale, păcla creștea, năvălea din gherile zării înălțându-se către cer, în apa ei tulbure fășii de ogoare în proaspăt, înăbușea copaci răsleți, și își ca ntr'o ndelungă și desnădăi rugă.

Simțind în urechi greutatea tăcerii necuprins, omul călca apăsător, și nu se zea pașii.

Tuși, Sunetul scos silit din piept se stinsese adată sec, înghițit de aburii ce-l învâneau tot mai mult, cu cât pășea în vale.

Ostenit îndată, înceteni mersul, și apoi în urmă, nimit de a vedea crăun dealului poleit cu lumină liniștită și simplă.

Și lui, îi părură rău că părăsise cu locul unde se simțise mulțumit, și de liniștea aceea de pustiere, așternându toamnă pe ninsul dămbului umerilor.

De acolo, sorbise lacom cu ochii, o țărâna până n malurile albastrii ale dealului, pe care-l simțea lunecând doare rece, ascuns la un colț, în potopul furtive isvora mereu, mereu, din lungulhe puiilor.

Părea că mocnea ascuns undeva în zăburiaș care aprinsese pământul, înspăicând pădurile și lucile, învâluind înie în pânza de abur alburiu cantăsvărlite atât de singuratec de-alungul murilor jilăvite.

Pe om îl dureau privirile aruncate în jos, gândurile îi chinuiau tâmpelul.

Intorcând capul, călcă hotărât mlaștină, purtat ca de-o neașteptată moarte.

Apa leșetică îi ajungea peste genuri, se ridică nesimțit în fire subțiri pe zându-i nările, îl înbrățișa întreg, te

Omul se privea pe el acum, arceul liniștit, înfipse stăruitor ochii în coră depărtat al văii, bănuind prin păclă vezie ca un fum de jertfă, locul clonței de pe biserică ce trebuia să-i vestisatul apăpostit acolo, într'o răpă.

Mergând, panta se făcu pe neașteptat repede, se văzu deodată acoperit de un gros.

Picioarele îi slăbeau, pieptul gălmătesea pustuliu.

Simțea nevoia, o adâncă nevoie și se seze pe pământ, să simtă lângă el plinul, acest pământ care nu-l părăsiseră tându-i pe brațe subrezenia.

Aiurit, alunecă în iarba chinului brumă.

Revenea a îi pătrundea pieptul, suia în cap.

Doi lujere de floare arsă de foc mnei, îi gădilau fața.

— Par doi prieteni uitați, bucură-mă au în lumea lor, tovarăș!

Omul le privi mult, cu ochii ca lumină; apoi gândurile i se încăleau avea turburi ca și unda măloasă că să pădisse de toate părțile.

Nu putea spune cât umblase. Parcă plecase de ani pe drumuri, mereu, alungat de o chemare nelămurită.

Nelămurit își aminti apoi, că cândva printr'un geam ce-l avea în văzuse o casă cu olane roșii și zidurile.

Casa avea ferestre mari neastupate perdele.

Cu ochii veșnic pe cercevelile biruce, cu mintea bolnavă, se încăleau să ghicească cele ce se petreceau după ferestre.

Atunci, — în juru-i auzea numai când și când un suspin, o tuse lungă sfârșit de lungă, zugrumată de sus de ori gemete de vită răpusă, silindu-

Prima pagină la „Cartea de învățătură”, Iași 1643.

cărnia i se datorează colecționarea acestor avuții, încă o expoziție de manuscrise și documente vechi, de autografe și documente moderne, de hărți geografice, vederi de orașe și de cetăți, de etnografie (tipuri, costume, case), de arte (pictură, sculptură arhitectură) și de numismatică. Aceste expoziții constituie de sigur o fericită inovație. Prin asemenea expoziții Academia și publicul cel mare se apropie mai mult. Toate aceste lucrări străbune,

ale neamului, împrăștiate în toate colțurile pământului românesc. Și este un semn îmbucurător că, în aceste zile de primăvară, se adună din ce în ce mai multă „a cărții românești vechi”.

N. CARTOJAN.

(Reproduceri din „Bibliografia românească veche” de Nerva Hodoș și I. Bianu).

Desenurile originale ale lui Gheorghe Asachi

Activitatea culturală a lui Gheorghe Asachi în prima jumătate a secolului al XIX este însemnată și cunoscută destul de bine, dar despre activitatea lui artistică să știe prea puțin.

Desenurile rămase dela el îl pun în altă lumină și s'ar putea face studii cu mult folos asupra laturii lui artistice.

Gheorghe Asache s'a născut în anul 1798 Martie 1 la Herța. Dela vârsta de 17 ani a studiat în Galiția la Leopole unde și-a luat diploma în filozofie și titlul de inginer arhitect. Întorcându-se în țară, deși foarte tânăr, începu să practice ingineria până în 1805, când din cauza unei boale s'a dus la Viena unde mai târziu a urmat matematicile cu celebrul astronom Burg.

BIANCA MILESI

În Viena a stat până la 15 Aprilie 1808 când a plecat la Roma unde a ajuns la 11 Iunie ora 10 jum. dimineața, trecând Veneția, Padua, Bolgna, Ferrara, Florența, Barberini, Sienna, Viterba și Baiano. În Roma a stat până la 19 Aug. când a plecat în sudul Italiei vizitând Neapole, Capua Mare, Capua Veche, Vezuviu și la 10 Septembrie era la Pompei. De aici se întoarce la Roma unde își vede de ocupațiile lui artistice, lucrând în atelierul lui Michail Keck, în atelierul lui Canore și la Vatican.

Imprejur era tăcere, tăcere.

Își se făcu frică și frig.

Strigătele, ieșite din gâtul astupat de tuse, oprite de fuga ce-i curma suflarea, i se perdură înghețate.

De câteva ori se rostogoli la pământ, se ridicase, alungat de același îndemn cel adusesse până aici, cerând lumină, înghițând lacom aer, fără să-l simtă umplându-i pieptul.

Apoi nu mai putu merge.

Sdrobit, își lăsă trupul pe genunchii tremurânzi, și coborându-se amețit la pământ, strânse la pieptul lui ferbinte, țărâna udă și rece.

Din câmpii apa cenușie isvora mereu, mereu, luna neîstovită în nesfârșit, încercând totul, înăbușind strigăte, acoperind gânduri.

MIHAIL STRAJE.

În Roma a stat dela 11 Iunie 1808 până la 22 Iunie 1812, în acest timp a învățat italienește și publică Sonetul în II Campidoglio No. 154.

Activitatea lui artistică în acest timp o știm după însemnările lui făcute pe desene.

În anul 1808 face diferite scene după picturile lui Rafael; în anul 1809, la 21 Februarie face un nud de bărbat, la 27 Mai alt nud, la 9 Iulie două capete de zeițe, la 22 August face bustul lui Augustus, la 28 August capul unui satir, la 19 Septembrie face un detaliu din tabloul lui Albri: Sirena.

Tot în acest an desenează pe Junona, Marte și un „Testa copiata alle Stanze di Raffaello”.

În anul 1810 face: la 29 Mai pe Diana și Junona, la 14 Iulie o zeiță, la 8 Septembrie altă zeiță, la 21 Septembrie face pe Catone și la 6 Decembrie un nud de fată. În 1812 face în pastel pe eanghelistul Matei.

Spre completarea studiilor sale își cumpără la Roma două volume: **Manuali di vary ornamenti tratti si Opera raccolta, disegnano, ed incisa da Carlo Antonini.**

În acest timp ei face și câteva călătorii, în 1810 merge la Venzano lângă Milan, în 1812 la Laco d'Albano și Grotta Ferrata.

Anul 1809 este un an hotărâtor pentru Asachi. El face cunoștință cu Bianca Milesi pe care o cunosc în magazinul Moscardini din piața Spaniei, unde s'a dus să cumpere câteva articole de pictură. Legătura sufletească a lui Asachi de Bianca a fost hotărâtoare pentru tot restul vieții lui. Ea a fost muza lui, a fost aceea, care prin caracterul ei, i-a dat direcția în viață de a lucra pentru frumos, pentru cinste și pentru adevăr.

Când tot sufletul lui Asachi era legat de Bianca pe care o iubea, poate atunci, când lucrau în Vatican de luau copii după antică, el scrie în 1809 pe coperta albumului lui de desen: **Milesia Virgo, te canem donec vitae aura inest mea,** și pe foaia 6 îi face și portretul.

Acest portret, necunoscut până astăzi, se ascamăna cu schița în creion făcută de pictorul Andrea Appiani, care zugrăvea în 1808 frescurile palatului din Milano.

Bianca Milesi are privirea senină, ochii mari, sprâncenele fine, buzele subțiri, bărbia puțin ascuțită, părul împletit în jurul capului și cărare în mijloc.

Portretul îl făcuse de pictorul Appiani l'a dăruit însăși Bianca lui Asachi, pe care el a scris: „Roma 1811—1812 questa per fermo nacque in paradiso!” Tot în acest timp Bianca îi dăruiește o carte intitulată **Amori** cu 17 icoane făcute de ea. Pe carte Asachi scrie: „Questo libro illustrato dai disegni, mi fu offerto da Signora Bianca Milesi, che fu la mia Musa ed il primo Amor. Roma 1809. Alviro”. Alviro era pseudonimul lui Asachi și Leuca numele Bianchei dat de Asachi.

Târziu, prin anul 1866, când el era în vârstă de 78 de ani, tot pe acea carte el scrie: „Doresc ca familia mea și urmașii mei să păstreze ist dar a nobiliei mele anice spre imitarea sentimentelor mele care m'a tras din vulgul compatrioților. Drept care doresc ca astă carte să remae spre modelu în familie și suvenir che amorul care naște din virtute este nemuritor. Iassy 1866”.

La Roma el scrie două poezii, una în 1809 către Italia și alta în 1810 intitulată: **Alviru Dacicu către Tibru în care își aminteste și de dragostea lui.**

tupe urechile în perna lui aspră, să le mângâ tare, tare, să nu mai audă.

Apoi serile lungi când olandele casei din țara lui piereau, bucată cu bucată, în umbră, mâncate de noapte; iar acolo în sala îi, în colțul sălei lungi cu paturi unul lângă altul, se aprindea un sămbure treurător de lumină gălbue, descoperind lipuri supte, sleite de durere și veghe.

Mult timp nu pricepuse ce căuta între lipurile acele; înțelese apoi, și sufletul i se răsărâi umplându-i-se de o mânie puternică ce-l istovea.

Sta nopți întregi cu ochii deschiși, înăși înainte, vedea un punct roșu ce se mărea, se micșora, apoi se mărea iarăși, plîndu-se ca un inel plin de foc.

— M'am rugat, mult m'am rugat... Au rălbit stărvul; lor le trebuia viața...

Pieptul i se apăsase de sbucium. Când au dus la spital, era mai mult mort. Se împotrivi, lacrimile i-au fript ochii, apoi simțea că nu mai putea, că trebuia să nu supere oamenii ce-l crescuseră.

Timpul venea, timpul plecase ca un om măcruit de gânduri și nevoi, iar tovarășie i erau tot aceleași chipuri trudite, și în oate diminețile, la același ceas, simțise mâna umedă și moale ce i se lăsa o clipită pe fruntea-i udă de sudoarea înghețată. Durerile le avea mai rare, dar tusea îi venea nerez în gât, zgărăitor, îl înăbușea săgeându-i coastele și pieptul.

Alte ori era vesel, de o veselie puternică ce-i deschidea sufletul, și atunci ar fi vrut să râdă, să sară ca un copil neașteptat, dar mișcarea îl țintuia locului, îl svârlea pe pernă.

Se resemna atunci, stătea neclintit, înfricoșat să se miște, cu ochii înfipti în geamurile casei aceleia cu olandele roșii, geamuri asemeni unor ochi adânci, adânci înțebând în ei pustial neînțelesului.

Într-o vreme frunzele copacului dela geam se pătau, îmbrăcau copacul în solzi de rugină, și, astăzi și mâine, cădeau mereu, se risipeau pândind una după una, ușor, așternându-se liniștit pe pământ.

Le numărase zi cu zi, și zi cu zi ele tremurau smulte, iar el le urmărise tăcut, cu un bob de sudoare rece între gene.

La casa din față, la geamul casei acoperite cu olande, văzuse odată — era seară fărâșie — o fată.

Și fata număra și ea frunzele, iar el se mira că fata e atât de galbenă ca frunzele.

Și în fiecare seară o zărea desprinzându-se din golul negru al ferestrelor, o aștepta, și atunci se simțea ușor, fericit.

Din copac plecase ultima frunză...

Fata plângea la geam...

Omul închise ochii, înfiorat de amintiri, ...a doua zi auzise clopote.

Era zi aspră, rece și neagră.

Seara nu văzu pe fată, iar el simțea trupul înțepat de ace subțiri, sguđuit de tuse, cu brațele moi.

Când se trezi într'un rând, primi între gene sămburile de lumină gălbue îmbrășișând în smocul de raze sărace, cele câteva chipuri nemiscate de nimicirea somnului trudnic.

Îi era dor de fată, pricepea că afară de zidurile mari și albe ce-l închideau, o va găsi.

Și fără să știe ce face, încetșor, se strecură pe lângă gardianul adormit, iar în urmă i se închise liniștit ușa.

Acum capul îl durea mult, îi svăcneau tâmplele.

Deschise ochii cătând în valurile de leșie ce-l acoperise de mult, cu totul, apoi se ridică amețit cu gura plină de sânge, pornind la vale, rătăcit, cu trupul frânt de panta repede.

Nu vedea nimic înainte, iar înspoi, creștetul de deal se închisese și el.

Nici aiurea mai duiioase nu văzui nici
mai senine
Două stele 'ncântătoare între grații mai
frumoase
Decât care lucesc astăzi peste țările
latine

Înainte de a veni în Moldova, întorcându-se de la Venzago, însoțit de poetul Monti, face o vizită mamei Bianchei. Probabil că în ziua de 17 Iunie se întâlnește cu Leuca (Bianca) și în ziua de 22 Iunie 1812 pleacă din Roma, sau după o însemnare a lui: „17 Leuca, 22 Giugno 1812 Domenica parte da Roma“.

Dela Roma pleacă spre Milan, Verona, Veneția, Constantinopole, unde ia o frumoasă schiță a Bostorului, — și de aici la Galați.

În țară a ocupat diferite slujbe și a avut o activitate cunoscută.

În Molda își continuă activitatea lui artistică și în călătorii. În anul 1813 face portretele fraților lui, Daniil și Petrache, în 1815 portretele familiei Ghica, în 1816 scena din Mirtil și Hloe, pastorală jucată în casele Hatmanului Costache Ghica.

În 1819 face o călătorie în Transilvania, pe la Rodna, spre a studia organizarea școalelor române și a aduce de acolo câțiva profesori. În 1855, Iulie 5 vizitează mănăstirea Mira, la 8 Iulie este la Târgu Ocna, la 16—17 Iulie este pe Ceahlău și la 19 Iulie la băile Borka, vestite prin apele sale minerale, asupra cărora dr. Pluck scrie o carte în 1819: „Disertația apelor minerale de la Borka“. În anul 1854 Octombrie 15 vizitează mănăstirea de la Rășboeni dând și ora când a vizitat-o „5 ore după masă“.

Călătorii ar fi făcut el destule și în alte părți, dar amintesc numai pe acele cari sunt însoțite și de deseneuri luate la fața locului.

Venirea lui în țară l-a despărțit pentru totdeauna de Bianca Milesi. El a lucrat ca editor, ziarist, desenator, punându-și slujba și talentul în serviciul țării și al neamului. Ridicând „din vulgul compatrioților“ și-a continuat viața de om harnic, tăcut, modest, muncind neîntrecut până la moarte.

IOAN C. BACILA

BIBLIOGRAFIE

Istrati (Dr. C. I.): Din trecutul nostru. Una sută de ani de când G.Asaki s'a dus la Roma. București 1909.

Bacaloglu (Elena): Preuves d'amour Giorgio Assaky. „Nouova Antologie“ 1 Luglio 1912, Roma 1912.

Bacaloglu (Elena): Preuves d'amour & Bianca Milesi et Georges Assaki. Bucarest 1914, pag. 1—52.

Lugosiannu (Octav): Primele studii de desen ale lui Gheorghe Asachi, „Căminul nostru“ I (1910) No. 5. p. 68—75.

Manuscrisul Acad. Rom. No. 3276 foaia 65, unde este scris drumul de la Viena la Roma.

Desenurile originale ale lui Gh. Asache cuprinse în 6 caiete și 255 foi volante. Biblioteca Academiei Române, secția Stampelor.

Secetă

Pământu-a dat în pârg întocmai ca o pară,
Sub un vâzduh și zări topite de dogoare
Și s'au încins cetățile de somn, sub soare,
Iar seceta-a pornit cu traista goală'n țară.

Și-a potolit belsugul, către toamnă, vinul
Și'n spicul slăbănog de mai rumuse pașul
— Nebuni, s'au cununat pelagra cu mătaiul —
În schimb cucuta stoarse himei tot veninul.

Stejarii și-au uitat de jurământ cu glia
— Nu-și vor roti, mai mult, trușai coroană'n spațiu
Și n'or mai strânge'n brațe cerul cu nesafișu,
Când veștezi, li s'a irosit de mult tărâșu.

Din frunze-au mai rămas nervure fir de fir,
Doar ghimpți din tot ce-a fost odată trandafir
Și noi — sârmane sălvi plângătoare —
Ne'ncoroiem de-arșița grea, mai tare, tot mai tare.

C. I. SICIOVANU

Pe munte

În tremuratul lin al doineii,
Un moș îndeamnă pe cărare
Călușu 'mpovorat cu de-măncare,
Ce poticându-se de bolovanii din ureș
Își due amarul unor zile,
Din Țară până la Lăpuș.

Din culme, aprinsă de-afințit,
Oițele ca bolovani cobor spre stână,
Și din păduri de brazi încet răsună
Ca o chemare pentru cel ce-a rățăcit:
Și munții gem de 'nfrigurarea
A unui svon de tulnic răgușit.

Apoi și noaptea, pas cu pas, din urmă
Coboară'n văi; s'au liniștit
Și câinii aprigi dela stână.
Doar în poiană fășie prin ierbi
Un pârâiaș ce-și poartă unda,
S'adape sperioșii cerbi.

Ierbarul

Deschid ierbarul meu de amintiri
— o altă viață pusă la păstrare —
petale supte, palide, subțiri
ce-au adiat cândva mireme rare.

Sunt flori ce-au suspinat în nopți albaste
și-apoi pe culmi de vise au murit
cu trupu'n brazdă, cu surâșu'n astre
și tremurând fior nelămurit

Și flori ce mi-au sunat de dimineață
cu clopoșei de-argint și voce bună
și m'au trezit la soare și la viața
din somnul meu de vise și de lună.

...Și flori ce-au stat hotăr în două pagini
de-au plâns cu fiecare eroină
Azi macină cenușă din păragini
Nimic nu plâng, cu nimeni nu suspină

Și'nchid ierbarul trist al amintirii
strivind sub geana grea un bob de apă
că nu mai au parfumuri trandafirii
dar parcă și mai săngeros înțepă...)

S. S. R.

— A șasea șezătoare literară dela 6 Martie 1926 —
(Fundajia Regele Carol I)

VACANȚA DE CRACIUN

Vacanța. Armonie de Crăciun.
Mă văd din nou în clasa zbuciumată.
Un tren făcut pe tablă. Și de-odată:
— Acasă!

In ajun de Moș-Ajun,

Din școală izbucniam năvălitori,
Alunecând pe părțile ninse;
Și lucii se-așterneau pe străzi întinse
Zăpezi cu zurgalăi zornăitori.

Căci săniile scuturau pe stradă
Din zgârzi zglobii zdrăngănitore salbe,
Și scârțând omături moi și albe,—
Și se 'ncepea bătaia cu zăpadă.

Băești și fete. Bulgărul pocnia
In glugă, in ghiozdane, in gherghef,
Sau se 'neursta in basso-relief
Pe spatele acelui ce fugea.

In aer mirosea a dimineață,
A vânt de mare, a zambile strânse
Rupându-l de pe ramura ce-l plânse
Sugeam un țurțur răcoros de ghiață.

Vijelios succam acasă clanșa,
Zvârleam ghiosdanul, înaina, pe 'ntrecute,
Și m'aruncam de gâtul mamei, iute,
Strigându-ă fericit, râzînd:—Vacanța!

D-I N. Davidescu citește câteva bucăți
după Verlaine și poemele originale: *Un
cram se prăbușește și Ne me perdas illa
die.*

D-I Ion Pilat citește din volumul *Pe Argeș în sus*, poema:

ACI SOSI PE VREMURI

*La casa amintirii cu-obloane și pridvor,
Păienjenii zăbreliră și poartă și zăvor.*

*Iar hornul nu mai trage alene din ciubuc
De când luptară 'n codru și poteri și haiduc.*

*In drumul lor spre zare îmbătrâniră plopii.
Aci sosi pe vremuri bunica-mi Calyopi.*

*Nerăbdător bunicul pândise dela scară
Berlina legănată prin lanuri de secară.*

*Pe-atunci nu erau trenuri ca azi, și din berlină
Sări, subțire-o fată in largă crinolină.*

*Privind cu ea sub lună câmpia ca un lac,
Bunicul meu de sigur i-a recitat „Le Lac“.*

*Iar când deasupra casei ca umbre berze cad,
Ii spuse „Sburătorul“ de-un tânăr Eliad.*

*Ea-l asculta tăcută, cu ochi de peruzea...
Și totul ce romantic ca 'n bazme se urzea.*

*Și cum ședeau... departe un clopt a sunat,
De muntă sau de moarte, in turnul vechi din sat.*

Dar ei, in clipa asta, simțeau că-o să rămână...

De mult e mort bunicul, bunica e bătrână...

*Ce straniu lucru: vremea! — Deodată pe perete
Te vezi aevea numai in ștersete portrete.*

*Te recunoști in ele, dar nu și 'n fața ta,
Căci trupul tău te uită, dar tu nu-l poți uita...*

D. I. U. Soriecu citește Murguleț. Doină
de leagăn, Victoria și

DORUL

Sărac dor de fată mare,
Dor de fată mare,
Cum n'ai nici o alinare,
Dor de fată mare.

Ca o pasăre pribeagă,
Pasăre pribeaga,
Bași din aripi ziua 'ntreagă,
Pasăre pribeaga.

Și 'n amurgul trist al serii,
In amurgul serii,
La hotar mângâi străjerii
In amurgul serii.

Sărăfi steagurile siliate,
Steagurile sfinte,
Și 'nflorești, când trec nainte
Steagurile sfinte.

Umezi ochii tăi de rouă,
Ochii tăi de roua,
Fâng la orice rouă nouă
Ochii tăi de rouă.

Și mai arde lumina,
Arde lumina,
Când te 'ntorci dela bădița,
Arde lumina.

Și-apoi iar pornești in zare,
Dor de fată mare,
Ca o binecuvântare,
Dor de fată mare!..

Ultima șezătoare a S. S. R-ului ca de
cei a atras la Fundajia Carol un pu-
c foarte numeros și doritor de cultură.
Astădată, cu cât se apropia ora 9, ora
ală a conferințiarilor, dar nu a tuturor,
publicul se arăta tot mai fericit. Motivul?
ea să vadă și să audă vorbind un răs-
nic din cei mai autentici, pentrucă in
ima vreme chipul d-lui Octavian Go-
a fost popularizat când in armură
nană, când medievală, in timp ce in
ul personalității sale se făureau le-
ade ca despre un Wotan național.

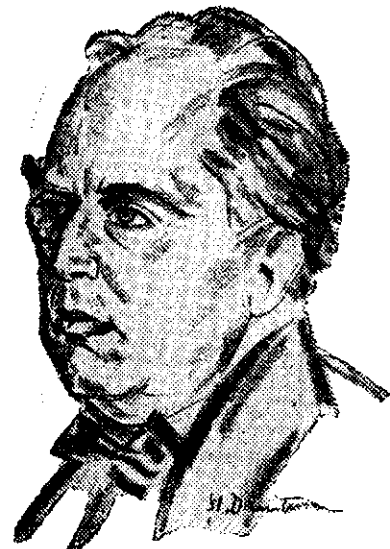

N. DAVIDESCU

Conferința anunțată purta titlul:
„Șezătoarea națională in literatură“. Precis la
9 apare la tribună d. N. Davidescu,
ce cu glas domol vestește publicului că
ocupări politice împiedică pe d. Goga
țină conferința anunțată, dar că în-
ă ce va fi mai liber d-sa își va ține
ăduiala.

Publicul gentil, a aplaudat, dacă a fost
mulțumit nu putem spune.

Seria lecturilor o începe d-I Caton
teodorian cu schița „Internaționala“.

CATON THEODORIAN

D-I Horia Furtună citește din „Făt-
mos“ un fragment din actul I și altul
a actul III, apoi declamă:

Ca ieri sosită bunica... și vîi acuma tu :
Pe urmele berlinei trăsura ta stătu.

Acelaș drum te-aduse prin lanul de secară,
Ca dânsa tragi, în dreptul pridvorului, la scară.

Subțire, calci nisipul pe care ea sări.
Cu berzele într'ânsul amurgul se opri...

Și m'ai găsit, zâmbindu-mi, aproape pueril,
Când ți-am șoptit poeme subtile de Merrill.

Iar când în noapte câmpul fu lac întins sub lună
Și-am spus „Balada Lunii” de Horia Furtună,

M'ai ascultat pe gânduri, cu ochi de ametist,
Și ți-am părut romantic și poate simbolist.

Și cum ședeam... departe un clopot a sunat
— Acelaș clopot poate — în turnul vechi din sat...

De nuntă sau de moarte, în turnul vechi din sat.

D-l G. Gregorian citește poeziile:
Am stat cu visătorii și

CANTECUL PADURARULUI

Înspre seară din pădure
Cucuvaele vin sure ;
Stau pe porți, pe streșini stau :
Cucumau, cucumau...

Iar din ele 'ntr'un târziu
Una pe coliba mea
A 'nceput cu glas pustiu,
Cucumea, cucumea...

Când o ștreasină așine
Cucuvăi, nu-i semn de bine ;
Umbră ele'n glasuri au,
Cucumau, cucumau...

Am un frate'n pat ; dar poate
Să te faci tu bine frate !
Nu de tine spune ea,
Cucumea, cucumea...

Ce-aud ? Alta, pe-altă grindă...
Am și-o mamă suferindă.
Două-acum fiori îmi dau,
Cucumau, cucumau...

Mă gândesc.. Ce gânduri crude!
Am și'n mine viața mea
Și-o a treia se aude,
Cucumea, cucumea !

O, da'n noaptea asta largă
Câte cucuvăi se-aleargă ?
Țipătul din sbor și-l iau,
Cucumau, cucumau...

Ce vor Doamne-atâtea stoluri
Și pe cine cheamă 'n goluri
Ne sfârșit de-o jin așa,
Cucumea... cucumea !...

D. Cincinat Pavelescu, a citit Serenadă,
apoi mai multe epigrame.

Unui foarte tânăr scriitor
care într'o critică făcuse aluzie
la vârsta maestrului. Întrebat la
ce vârstă moare măgarul, și ne-
știind, d. Cincinat Pavelescu i-a
răspuns : La 21 de ani, (vârsta
criticului).

Ești mult mai tânăr decât mine
Și'n glume foarte priceput
Dar eu îți spun dela 'nceput
Vorbind de vârstă nu faci bine
E dintre legile fatale
Ca omul chiar octogenar
Mai tânăr e ca un măgar
De vârsta... d-tale!
D-lui Al. Cazaban, care citise *Traviata*
la *Vaslui* și *Coada Boului*, i-a alcătuit
chiar atunci următoarea epigramă, pe care
o citește în aplauzele auditorului:
Chelia e minus frate
Eu cred că asta-i adevărul
Amicul Cazaban mă bate
Nu cu talentul ci cu părul.

Ce-a scris Caragiale

I. GENERALIZARE

Cercetarea de față face parte din
meniuul preocupărilor bibliografice
cărora necesitate am început să ne
vingem în ultimul timp. Astfel fiind
crurile, ea nu va fi nici prea eleme-
nici prea senină. Se pune aici — pe
întâia oară, poate, în mod complet și
tematic, problema bibliografiei lui
Caragiale care (deși redusă și — sar
— ușor de reconstituit) prezintă
destule dificultăți pe care e obliga-
le învingă acela care și propune
varea ei.

Procedând după metoda colectivă,
împărți în 5 mari grupe bibliografice
Caragiale care — prin urmare — va
tea fi urmărită prin :

1. Periodice ;
2. Volume de tranziție ;
3. Volume definitive ;
4. Postume — și
5. Pagini alese.

Să urmărim pe rând fiecare catego-
1. Dintre periodicele pe care le-a
strat verva neîntrecută a lui Carag
(editându-le, îngrijindu-le sau
onorându-le cu colaborarea sa) amintri
a). *Revista contemporană* (1874) un
se pare — că au apărut cele dintâi
eri (versuri) de-ale genialului draS.
turg ; apoi (1) :

b). *Convorbirile literare* care au se
duit — pe rând — (între anii 1879 și
operile sale dramatice de valoare
de inegală și în paginile cărora s'au
blicit și cele mai drepte caracter
ale acestora (Titu Maiorescu, I. Năde
Mihail Dragomirescu, etc.) dar și
mai dureroasă interpretare (1912).

c). *Constituționalul* în care publică
1898 ;

d). *Moftul român*, prin care bicin
actualitatea anilor 1893-94 ; în fine :

e). *Epoca literară*, 1896 ;
f). *Calendarul Daciei* ed. la 1897 pe
1896 ;

g). *Calendarul Moftului român* pe
nu 1902 ;

h). *Convorbiri-le* (critice) din 19
1908 și

i). Ziarul „Universul” (1910) (2).

2. Ca volume de tranziție—cunoaște
a) cel de teatru, dela 1889, cu pre
de Titu Maiorescu (București) ;

b) cel de note și schițe, tipărit la
tot în București ;

c). În aceleași împrejurări de t
și de loc apare volumul : *Păcat. O fir*
de Paști. Om cu noroc ;

d). După 1893, apare în cunoscută
lecțiune Șaraga din Iași, în două
me (n-rele 20—21) : *Teatru de I. L. C*
giale ;

e). La 1896, cunoscutele *Schițe* ușo
ca nr. 58 al Bibliotecii pentru toți ;

f). La 1897, un volumaș cu *Schițe* în 7
lecțiunea fraților Șaraga (Nr. 64) ;

g). Prin 1900(?)—alt volumaș : *Noti*
fragmente literare, ca Nr. 121 al Bibli
toți ;

h). În 1901 schița : *Două bilete* p c
dute, la București, cum și

i) volumul de momente, editat în
laș orăș.

1. Vezi : *Bibl. românească* de Gh. A
nescu.

2. Această parte a bibliografiei e
completă. Am menționat ceea ce cunoaș
din puținele istorii literare și bibliog
fii existente (I. Nădejde, Gh. Adams

ANTON PANN

— 1794-1854 —

Anton Pann scriitor popular prin excelență este creatorul unui curent nou, deosebit de acel al lui Eliade Rădulescu. De altfel el nici n'a urmat la școala lui Lazăr și nici n'a luat parte mai târziu la mișcarea din jurul „**Curierului Românesc**” și a „**Curierului de ambele sexe**”. Născut într-un mediu cu totul străin contemporanilor lui, prin viața sa simplă și prin înclinările sale sufletești, Anton Pann era chemat să creeze o școală deosebită de a lor.

S'a născut în Bulgaria la 1794 în satul Slivden. Tatăl său era căldărar, venit acolo din România, iar mama grecoaică. Învățătura copilului nu putea fi prea bogată într-un mediu așa de modest, totuși el a început încă de mic să se perfecționeze în direcția muzicală. În 1806 pleacă din Bulgaria, pe vremea războiului ruso-turc, împreună cu mama lui și cu doi frați și se stabilește la Chișinău în Basarabia. Nu a stat însă multă vreme nici acolo, de oarece în 1812, nevoind să intre soldat în armata rusă, se refugiază în Principate și vine la București. Din acest an Anton Pann începe să-și dezvolte activitatea sa în serviciul poporului nostru. A ocupat rând pe rând diferite funcțiuni modeste: paracliser la biserica Olari, cântăreț la biserica Sfinți, etc.

În 1827 ajunge profesor de muzică la seminarul din Râmnicu-Vâlcea, unde a

stat numai un an. Firea sa romantică îi nutrea mereu în minte fapte de aventurier. Îndrăgostit de nepoata stăreței dela Mănăstirea Dintr'un lemn, fuge cu ea la Brașov, sau la Sibiu cum susțin unii.

În acest timp se petrece un fapt foarte important în viața lui Anton Pann. Fiindu-i frică să nu fie urmărit de stăreță își schimbă numele. În acest sens avem o notiță dată de Al. T. Dumitrescu fost funcționar la Academia Română.

Intr'un caet de note muzicale scris pentru călugărițele dela M-rea Dintr'un lemn, scriitorul nostru își alcătuiește pseudonimul. La început se chema: **Antonie Pantoleon Petroveanu**. În urmă renunță la ultimul cuvânt și se iscălește numai: **Antonie Pantoleon**, pentru a scoate după aceea numele cunoscut: Anton Pan cu un singur n și în tipăriturile de mai târziu cu doi n. (cf. Al. T. Dumitrescu, „**Sămănătorul**”, II (1903) p. 527-528).

ANTON PANN

Reintors la București în 1828 fu numit profesor de muzică al școlii naționale, urmând în același timp și cursurile colegiului Sf. Sava.

În 1842 mitropolitul Neofit îl cheamă ca profesor de muzică la seminarul Central.

Ucenicia pe care o făcuse în arta tipografică la profesorul său de Psaltichie Petru Efesiul, îl îndeamnă în 1843 să-și deschidă singur o tipografie în chiliile bisericii Olteni.

Focul cel mare din București, întâmplat la 1847 în ziua de Paști îi distruge însă, toată munca de 4 ani. Dar el nu se descurajează și își deschide una nouă, nu după mult timp, în strada Tunari nr. 12, stradă care-i poartă astăzi numele, după stăruința celui mai haric bibliograf al său, folkloristul G. Dem. Teodorescu.

În această tipografie Anton Pann și-a tipărit aproape toate operele sale, primind în același timp și pe ale altora. Așa la 1848 un oarecare I. Păunescu publică aici o culegere de „**Orații la nuntele țaranilor români**” carte prefată de multe elogii de Anton Pann.

La 1854 izbucnind holera în București, vestitul cântăreț pleacă peste Olt, pentru a se reîntoarce nu după multă vreme înapoi în București. Pe drum răci și după o scurtă suferință muri în ziua de 2 Noembrie 1854, lăsând prin testament următorul epitafor pentru crucea de pe mormântul său:

Aci s'a mutat cu jale
În cel mai din urmă an,

Cel care 'n cărțile sale,
Se citește: Anton Pann.
Acum mâna-i încetează
Ce la scris mereu ședea:
Nopti întregi nu mai increază
La lumină cărți să dea.
Implinindu-și datoria
Și talentul ne îngropând
Și-a făcut călătoria
Dând în lume altor rând.

A fost îngropat în curtea bisericii Lucaci.

În ce constă meritul acestui scriitor, ajuns atât de popular? Desigur că s'a exagerat prea mult însemnătatea sa în istoria folklorului românesc. Anton Pann, născut într-o țară străină, petrecându-și mai târziu viața în mediul orășenesc, nu putea fi cunoscător al folklorului românesc de baștină. El n'a colindat niciodată munții noștri, n'a cunoscut pe ciobani, ba nici măcar pe bătrânii sfătoși din satele nealterate de civilizația orașelor. Al său „**Moș Albu**” numai în aparență pare un unchiș delat țară, în realitate însă este un fiu al mahalalei bucureștene de pe acea vreme.

De altfel folkloristul Anton Pann nici nu face deosebire între literatura de periferie bucureșteană. În colecția sa din 1846 intitulată „**Poezii populare**” nu găsim nici un cântec dela țară.

Cine studiază colecțiile sale de material folkloristic trebuie să fie cu multă prudență și în același timp și un bun cunoscător al folklorului balcanic, pe care Anton Pann îl intercalează în broșurile sale fără nici o selecție.

Meritul său nu constă în acest domeniu, el nu poate fi considerat ca primul culegător popular sau folklorist „**sans le savoir**” cum i-au mai zis unii. Anton Pann a reușit prin broșurile sale scrise într-o limbă românească și răspândite în sute de exemplare să popularizeze diferite motive și idei de literatură, într-o măsură socială lipsită de cultura necesară pentru a înțelege literatura artistică propagată de Eliade Rădulescu, dar dornică și ea de o preocupare intelectuală cât de modestă.

În acest sens izbuteste să popularizeze pe de o parte literatura populară în felul cum o înțelegea el, pe de alta literatura cultă, literatura primilor noștri poeți. În cartea sa „**Noul Erotocrit**” tipărită la Sibiu în 1837 și mai ales în „**Spitalul amorului**” acea cunoscută antologie de popularizare, ce apăruse la București după 1850 în mai multe volume și ediții, Anton Pann publică poezii dela poeții Văcărești și dela C. Conachi.

Răspândirea cărților sale se datorea desigur mai multor motive: erau eftine și pe înțelesul tuturor scrise și în afară de aceasta, poeziile aveau de cele mai multe ori și note muzicale. Melodia pătrunde mai repede în masele populare și se bucură de o expansivitate mai mare. Versurile vin în urmă și sunt cerute cu mai multă stăruință, când se cunoaște mai întâi cântecul (melodia) lor.

Dar Anton Pann a contribuit mult și la răspândirea muzicii bisericești, despre care istoricii specialiști în acest domeniu, nu și-au dat încă cuvântul.

Ni-l închipuim pe acest rapsod venit la noi de pe pământ străin, cu un temperament foarte expansiv, cu o fire vioasă și mucalită, un personagiu așa de popular pe vremea lui despre care Eminescu vorbind de vremurile de altă dată a reușit să ne dea o frumoasă caracterizare în „**Epigonii**”:

„S'au dus toți și sau dus toate pe o
[cale n'enturnată,
„S'a dus Pan, finul Pepei, cel isteț
[ca un proverb”.

GE. GARDĂ

j) În fine amintesc reeditarea la 1907, a Nr. 54 din Bibl. p. toji.

3. Definitive și complete: sânt numai 4 tipărituri și anume:

a) 1902-Din primăvară până'n toamnă. București 1907;

b) Teatru. București. Minerva, 1908;

c) Nuvele și povestiri. Idem, Idem. Idem;

d) Momente, schițe, amintiri. Idem. Idem. Idem. (3).

4. Ca postume cunoaștem:

a) Schițe nouă. București. Adevărul. 1910;

b) Abu-Hassan. București. Flacăra. 1915;

c) Reminiscențe. Idem. Idem. Idem.

d) Teatru; 3 vol. anunțate, 2 apărute. București Soc 1924;

e) Culegeri postume în col. „Foi volante”. Iași 1921.

f) Versuri, publicate de d. Barbu Lăzăreanu. București. Viața românească, 1922.

5. În fine ca pagini'alese:

a) o broșură în colecțiunea Al. Vlahuță. București. Alcalay, 1916;

b) o bucată în Nr. 1000 al Bibl. pentru toji; București. Alcalay;

d—j) diferite în n-rele 5, 13, 28, 36, 49, 75, 125—126, din colecțiunea editată de Cartea românească. București;

k) Nuvele (5). București. Cultura Națională. 1922;

l) Cănuță, om sucit, București. Eminescu 1925 (19 bucăți), (4).

PAUL I. PAPADOPOUL

3. Aici n'au fost prevăzute recentele reeditări (Eminescu) despre care va fi vorba aiurea.

4. Unele informațiuni din acest articol se datoresc bibliografiei d-lui G. Adamescu.

LAMKIN

Baladă scoțiană

Lord Weary-și ridicase'n deal
Castel nebiruit,
Dar Lamkin, meșterul zidar,
Rămase neplătit.

— „Lord Weary, ți-am lucrat cinstit;
De ce nu mă plătești?”
— „Așteaptă, Lamkin, până-mi vând
Moșile domnești”.

— „Lord Weary, sunt sătul acum
De multele-așteptări”.
— „Nu-ți pot da, Lamkin, nici un ban,
Căci mâine plec pe mări”.

— „Lord Weary, jur pe D-zeu,
Pe sufletul din noi,
Că lacrimi grele vei vărsa,
Când vei sosi 'napoi”.

„Lord Weary 'n larg de mări plecă.
Iar jupânița lui
Rămase'n noul său castel
Frumos cum altul nu-i.

Dar jupânița la castel
Avea o doică rea,
Iar Lamkin a venit pe-ascuns
Și s'a 'nfeles cu ea.

Și-odată, când erau plecați
Argații din conac,
Ea pe fereastră-l slobozi
În micul ei iatac.

— „Cetașii voștri unde sunt
Și-argații cari mă știu?”
— „Sunt duși în câmp la treierat
Și se re'ntore târziu”.

— „Dar slujnicele voastre azi
Prin care colț se țin?”
— „Azi spală rufe la părău
Și-abia deseară vin”.

— „Copiii voștri zgomotoși
De-aici unde-au plecat?”
— „Sau dus la școală și se 'ntore
Deseară pe 'nserat”.

— „Dar spune-mi, doico: unde e
Acum stăpâna ta?”
— „E sus în mândrul ei iatac,
Dar o putem chema”.

Din teacă Lamkin scoase-un junghiu
Și-l implantă cu jind
În copilașul ce-i zâmbia
Din leagăn găngurind;

Iar doica veselă porni
Să cânte cât putea,
Pe când din leagăn sângele
Pe scânduri picura.

Dar jupânița zise-atunci
Din cuibul ei bogat:
„Ce are copilașul meu
De plânge ne'ncetat?”

— „Vai doico, liniștește-mi-l:
Dă-i jâfă la soroc!”
— „I-am dat stăpână, cum mi-ai spus,
Dar nu mai vrea de loc”.

— „Vai doico, liniștește-mi-l:
Amenință-l c'un băț!”
— „Stăpână, de'nzadar încerc,
Căci nu pot să-l desvâf”.

— „Vai doico, liniștește-mi-l:
Adu-i un clopoțel!”
— „Stăpână, mițitelul vrea
Să te scobori la el”.

Dar când făcu întâiul pas,
Domnița 'ngălbeni;
Iar când făcu al doilea pas
Cu Lamkin se 'ntâlni.

— „Aibi milă, Lamkin: mi-ai ucis
Copilul meu iubit,
Ci 'ndură-te de viața mea,
Căci eu nu ți-am greșit”.

— „Ucid-o doico, sau s'o iert?
Ce spui să fac cu ea?”
— „Ucide-o, Lamkin, căci a fost
Cu mine veșnic rea”.

— „Adu-mi atunci un blid de-argint
Și curăță-l frumos:
„Acesta-i sânge boieresc:
Nu vreau să-l vărs pe jos”.

— „Aruncă-l, Lamkin pe podea!
Cu ce-i mai ortoman
Firavul sânge de boier
Decât cel de țaran?”

Curând se 'ntoarse lordul iar
Din drumul său pribeag;
Dar când ajunse la castel,
Stătu 'ngrozit în prag.

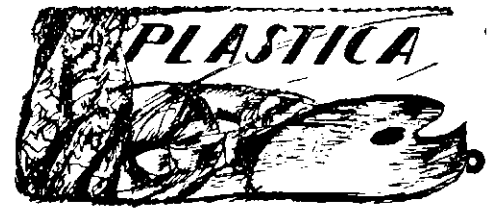
— „Ce sânge roșu e pe scări,
Iubiții mei iobagi?”
— „Stăpânul meu e sângele
Nevestei tale dragi”.

— „Ce sânge roșu e'n iatac,
Argații mei voinici?”
— „Stăpânul meu, e sângele
Odraslei tale mici”.

Voios cânta maestrul sturz
În codrul legănat,
Dar trist plângea zidarul, când
Fu dus la spânzurat.

Voios cânta prigoarea'n crâng
Sărind din surei în surei,
Dar trist plângea doiceuța mea,
Când fu 'nălțată 'n furci.

VASILE STOICA

Ultimile expoziții —

OTTO BRIESE.
Preocupat, în deosebi, de problemele creației plastice, — și ajutat de o retină cu o sensibilitate ce iese din comun, — arta lui Otto Briese se evidențiază liniștită, armonioasă, dar mai ales impregnată de o duioasă și particulară, care nu este aceea a tuturor multoaselor centre mari, unde unii artiști cred că e necesar să afecteze o neurastenie care, în fond, nu e decât pozitivism ferece.

JEAN COSMOVICI.
Virtuos manual.
Arta nu este însă numai meșteșug. Și nici numai pasiune.
Ci viziune personală, exteriorizată prin mijloace personale.
Dar viziunea este o drăcie care nici nu se moștenește, nici nu se cucerește.
RAJCU.
Elev al școlii de Belle-Arte.
Și, deja, la a patrusprezecea d-sale execuție.

B'ARG.
Expune o serie de pastele cu incontestabile calități de culoare.
Genul a luat acum locul scâpărătoarelor șarje sociale, deală dată, unde B'Arg se remarcă, cu prisosință, ca un spirit distinct și adănc.
E, desigur, o evoluție, o evoluție frumoasă, dar care nu ne împiedică, totuși, să regretăm așteptarea usturătoare a creației lui d-sale din trecut.

GIC SAVULESCU.
Nu este deloc fixat.
Poate încă nici nu are destulă cunoștință a meseriei, care să-l ajute la aceasta.
E, apoi, obsedat de o sumă de reminiscențe, nu îndestul de bine digerate, și pentru aceasta — trădătoare.

STEURER.
E o adevărată surpriză, anul acesta, pentru toți amatorii cari l-au urmărit îndepăroape, mai ales dela război încoace.
Viziunea d-sale halucinantă și, uneori, tendențios brutală, s'a limpezit, s'a calmat, ca sub efectul unei băuturi vrăjite.

Culoarea d-sale, care vroia să fie expresivă, dar nu izbutea să atingă de cât asperități inutile și, de foarte multe ori, descorduri nejustificate — a prins astăzi consistență și unitate.

Mai puțin, aproape deloc, preocupat de bizareria motivului, d. Steurer se concentrează astăzi în studiul serios al armonizărilor coloristice, unde izbutește — pe calea aceasta pur picturală — să-și gradeze și să-și exprime, cu distincțiune, o lume întreagă de emoțiuni.

D. Steurer ni se descoperă astfel ca un motiv înăscut, ceea ce ar fi fost tare greu de întrevăzut, ori câtă bună voință am fi avut, acum câți-va ani în urmă.

TROTEANU.
Nimic nou, ca preocupare picturală, față de expoziția d-sale precedentă.

N. N. TONITZA.

SALONUL OFICIAL.
Din anul acesta va fi deschis la „Ateneul Român” în primele zile din luna Mai și

Cronica muzicală

Opera română. — Pentru întâia oară Povestirile lui Hoffman operă fantastică în 4 acte (cinci tablouri) de I. Offenbach

Istoria dramei lirice își are Iakobii săi — Meyerbeer și Offenbach — încă cum istoria muzicii are pe cei doi Richarzi — Wagner și Strauss. — Dacă în privința acestor doi din urmă este greu de stabilit analogii, cei doi Iakobi, ambii de rasă ebraică, pot da loc la felurite cercetări comparative, mai ales pentru cuvântul că ambii își au locul în istoria muzicii cu creatorii numai de muzică dramatică. Ne interesează în deosebi paralela ce s'ar putea face între Meyerbeer, care degenează genul operii în „scamatorie extravagantă”, și Offenbach, care merge pe acelaș drum al celui dintâi Iakob, degenerând genul în operetă.

„Povestirile lui Hoffmann” nu sunt propriu vorbind, operetă: această ultimă lucrare a lui Offenbach aparține istoriei operii. Centrul interesului dramatic este susținut aci de figura fantastică a lui E. Th. A. Hoffmann, muzicant, poet, pictor și teoretician, purtător, prin activitatea sa și prin propria-i viață, al standardului romantismului. Faptul nu este de trecut cu vederea când este vorba de a determina caracterul eminentemente romantic al operii: „codacii întârziat al operii romantice”, cum numește Carl Nef, această lucrare a lui Offenbach. — Totuși, cu toate intențiunile lui Offenbach de a-și purifica maniera (în care întreaga-i viață lucrare, creând genul operetei), și de a restaura genul operii, în acest cântec al lebădeii, — „Povestirile lui Hoffmann”, testamentul său artistic, cu toată orchestra destul de îngrijită a lui Guiraud (făcută întoimă după indicațiunile lui Offenbach), nu rămân neinfluențate de spiritul operetei.

Pe scena dela „Liric”, opera fantastică a lui Offenbach vine, cu și din spiritul creatorului ei, îmbăscită de atmosfera de operetă, de praf de grădina de vară, de meschinărie și cabotism în care și-a trăit primele reprezentațiuni în țara noastră. Reabilitarea și reîncadrarea „Povestirilor lui Hoffmann” în repertoriul operii întâmpină greutățile tradiției de operetă. Cuvântul prim îl are, pentru înlăturarea acestei tradiții, regisorul.

Piesa prezintă ce-i dreptul; și din alt punct de vedere, atracție deosebită pentru noua artă a regiei: din acel al nesfârșitelor perspective rare te deschid fantaziei punerii în scenă. Noutățile stagiunii ale „operei comice” din Berlin de sub direcțiunea marelui Hans Gregor cu

„Povestirile lui Hoffmann” sunt inaugurate și dețin așiful nu mai puțin de șase sute de ori într'un interval de timp relativ scurt. Linile mari pentru înscenarea „Povestirilor lui Hoffmann” nu le găsim însă nicăeri mai clar redată și mai justificate, ca în lucrările de specialitate ale teatrecianului artei regiei, Carl Hagemann. Aci ar fi putut adănci puiorul în scenă bucurăștean multe adevăruri în privința întreprinderii sale. Și poate, cu mai multă grijă și silință, ar fi și isbutit să realizeze pe scena Operei române un spectacol mai atrăgător și, în tot cazul, mai depărtat de tradiția de operetă în care împrejurările au înglobat, la noi, „Povestirile lui Hoffmann”. De stilizat fiecare aparte, cele trei acte de fantasmă și basm dela mijloc, sunt de opus categoric realismului brutal de kneipă nemțească din actul prim și ultim cari înrămează ca un prolog și un epilog fantasticul romantic și contrastant din cele trei viziuni caracteristice ale vremii: știința (Olimpia), sensulalismul și lascivitatea meridională (Julietta) și pasiunea artei (Antonia).

Concepția unei atari structuri scenice ar fi adus o vie lumină și asupra interpretării. S'ar fi înțeles antiteza dintre Hoffmann și Lindorf, și s'ar fi ales altceva decât Mircea Lazăr de opus geniului rău interpretat cu perfectă siguranță dramatică și deplină stăpânire a mișcărilor vocale de către d. George Niculescu-Basu. De relevant pentru însușirile sale vocale — care în tot cazul, sunt de cultivat — este soprana Lydia Babiei singurul element de așezat într'un ansamblu, desechilibrat și covârșit de Niculescu-Basu. Orchestra a rămas într'o rezervată cuminență sub dărigenția potolită a lui Pessione. Calmul înțelept dar resemnat cu care Pessione își dozează câtimea fonică, ne distrage aproape pe de-a întregul gândul dela orchestră. Abia în actul Julietei timpanele auditorului au descoperit „Barcarola” și cu ea orchestra, și au aplaudat călduros: încolo... discret acompaniament. Lipsite de concepție interioară a rostului scenic, grupurile s'au mișcat într'o neorânduire de „verismo” italian, când fiecare act trebuia să aibă și unitatea stilistică a decorului și a ansamblului. Lumina concepției generale a operii lipsind, spectacolul întreg înclină să reliefeze singurul personaj real de operă, basul Niculescu-Basu, dar prin aceasta să prăbușească tocmai unitatea stilistică, idealul spre care trebuie să tindă interpretarea oricărei opere dramatice.

G. BREAZUL

Despre Pirandello, în legătură cu trupa Pitoeff

„Cine-i acest el? Cine-i el însuși?”

A, dacă fiecare dintre noi ar putea, o clipă să îndepărteze dela el, această metaforă sine însuși, — pe care o aduc, o formează într'un mod inevitabil, acțiunile noastre conștiente și inconștiente, ne-am da seama, că sine însuși e un altul, un altul, care n'are nimic, sau aproape nimic cu noi. Ființa noastră intimă, jenată adesea de toată viața noastră, rămâne necunoscută.

De când am citit un lung pasaj, în care intră și frazele de mai sus, în romanul „On tourne” al lui Pirandello, am avut impresia, că am dobândit puțința de a-i aprecia concepția.

El și-a pus problema: „Ce-i personalitatea? „Ce-i eul”, după ce a constatat dureroasă disproporție dintre ființa adevărată, în adâncul sufletului ei și ceea ce pare.

Fiecare dintre noi, — după concepția lui Pirandello — are conștiința că este cineva, aparte, unic. Dar este? Persoanele, cu care această ființă unică are raporturi, își fac despre ea o imaginație precisă, dar diferită. Pe personalitatea, pe care fiecare dintre noi ne-o recunoaștem, se înfig, apasă, se resfiră în orice caz, personalitățile, pe care le crează nevoile traiului, meseria, mediul. Și astfel nimeni nu mai reprezintă ființa sa, eul său ci o împreunare, un amestec de personalități, pe care le primim conștient, sau inconștient. Și astfel, personalitatea ajunge să fie sute de mii de lucruri, uneori într'o luptă de recunoaștere și închegare, de înverigare către unitate, sau de dezacorduri continue.

Dacă încerci să-ți analizezi stările de conștiință, ajungi firesc la această constatare sceptică a disocierii, la care ajunge Pirandello. El însă și când creează, când face piese de teatru, de pildă, are conștiință, că personajul, căruia tinde să-i dea viață, are o anume personalitate intimă în sufletul autorului, iar când a ieșit afară, când autorul i-a dat drumul să se manifeste, personajul născut din închipuire, suferă toate impresiunile, determinanța și răscolirile contactului, necesităților ambianței și nu mai e cel ce-a fost.

Problema aceasta a pus-o Pirandello, în admirabila piesă „Șase personaje își caută autorul”.

Pe scenă, în viață, actorii, ori noi toți, interpretăm, trăim așa cum suntem îndrumați, cum putem. Dar personajele din ficțiune, create în adâncul sufletului sunt altfel. Urmăresc, se revoltă, își caută autorul, care să le înfățișeze în realitatea lor adevărată. Ele rămân fantome întregi și unitare; noi apărăm — după această concepție — caricaturizați în imixtiunile de conivențe și imitațiuni.

Și apoi în „Enric al IV”, e înfățișată dubla personalitate. O viață creată în plină ficțiune, perfect unitară și alta reală, normală socotind pe cea dintâi halucinantă și nebună.

Peate că piesele acestea, pe care le-a reprezentat cu mare artă trupa Pitoeff la noi, să pară că au un fel de deslănare dramatică. Totuș ce admirabilă dibăcie! Ce stranie și sigurată de compoziție! Sunt într'adevăr elementele componente,

va ființa până la sfârșitul luni Iunie.

Trimiterea lucrărilor, care va dura zece zile, se va opri în ziua de 17 April, când vor începe sesiunile juriului.

Lămuriri de detaliu se pot căpăta dela secretariatul Salonului Oficial, din Ministerul Artelor.

EXPOZIȚII.

Casa Artei (Câmpineanu 17) — Horațiu Dimitriu.

Muzeul Simu (atelier) — Marius Bunescu.

Căminul Artelor — Briese — Cosmovici — Raicu.

Ateneu — „Tinerimea artistică” — Kartagi.

Mozart — B'Arg — Gic — Steurer — Troteanu.

Cartea Românească — „Grupul celor patru” — Șirato — Dimitrescu — Tonitza — Han.

CINEMATOGRAFUL

Cinema Pathé Lipscani „Kean“ cu Moșjoukine și Lisenka

Geniu și dezordine!

Subtitlul acesta fixează caracterul filmului, înainte chiar de a fi văzut un tablou măcar și dela început îi acordă — ca concepție cel puțin — o evidentă și incontestabilă superioritate asupra dramei, atât celei romantice, cât și celei expresioniste.

Intr'adevăr în teatru viața lui Edmond Kean a servit doar de element accesoriu în sublinierea unor idei, unor contraste simbolice prea învechite și mai ales dulcege pentru a mai avea astăzi o valoare artistică reală. Atât drama lui Dumas cât și a lui Endschmit se rezemau — poate se și rezemau — pe două scene:

1) Scena în care Kean vorbește micii

impărătia, ca părți dispartate, neglija-te, și disprețuind convența, cu care suntem deprinși de etichetele corecte și rețetele rutinare. Dar cu ce voință, autorul prinde pe nesimțite atenția, o leagă de amănunt, împletește amănuntul în curiozitate și îndoială și-l țârește în labirintul transformărilor, pe care le vrea, ca să dea acel turburător stimul de viziune amăgitoare și naturală pasionată.

D-na Ludmilla Pitoeff și d. Pitoeff interpretând cu pricepere piesele lui Pirandello, au făcut fără îndoială un mare serviciu publicului nostru. Acel serviciu anume, că publicul va simți nevoia să se intereseze de aproape de lucrările lui Pirandello. — Citit, sau ascultat. Pirandello e un frământător de gânduri, un sfărâmat al liniștii căreia ne complacem cu voluptate, dar care-i statică.

Trupa Pitoeff a reprezentat și S-ta Ioana a lui Bernard Shaw, pe care ne-a arătat-o înainte, Marioara Ventura.

Oricâte strădării am făcut să în-lăturăm comparația, ne-a fost peste puțință, să nu simțim că d-nei Pitoeff, îi lipsea elanul Marioarei Ventura. A voit d-na Pitoeff să dea o Sfânta Ioana feerică, dar n'a dat-o iluminată; a voit s'o dea fermecătoare, dar n'a dat-o eroică.

B. CECROPIDE

sale admiratoare despre tot ceea ce în-seamnă „a face teatru“.

2) Scena din cabină, când Kean cu toată furtuna deslănțuită în sufletul lui de ironia prințului, e totuși silit să joace.

Căci ceea ce autorii vor să reliefeze în aceste drame e în primul rând contrastul dintre tot ceea ce se vede prin reverberația multicoloră a focurilor rampei și tot ceea ce se ascunde în dosul decorurilor, în lumca culiselor.

Romantismul și expresionismul s'au servit de viața lui Kean ca de un pretext, într'atât întrucât s'a servit și Schizler de viața autorului lui „Dorian Grey“. Din contră în cinematograful, elementul principal, obiectul filmului este însăși această viață, felul acestei vieți sau mai precis, ceea ce explică acest fel de viață: temperamentul lui Kean, caracterul său complex și dezechilibrat, zbucnătat tocmai pentru că așa complex, balotat între pasiunile cele mai violente și contrarii. Un astfel de temperament e o adevărată comoră pentru un „creator de viață estetică“ — cum ar spune d. Mihalache Dragomirescu — și desigur că Dumas și Endschmit nu au știut să profite de ele, căci e greu de crezut că nu au întrevăzut toate posibilitățile ce le oferea eroul lor.

Filmul are un caracter pur psihologic și tocmai aci stă superioritatea lui. Dar deși superior ca concepție, el e vădit inferior ca realizare artistică.

Ca și la Teatrul „Regina Maria“ se simte în primul rând lipsa de unitate în spectacol. În felul nehotărât și mai cu seamă variabil, în care sunt împărțite rolurile într'un studiar ar fi greu să precizezi dacă responsabilitatea revine autorului scenariului sau regizorului. Ceea ce este însă cert, e că toată greutatea și în același timp tot succesul e susținut de Moșjoukine care a înțeles perfect rolul și cu entuziasmul ușor explicabil, ce în-sufflă tot ce e fantezie, neprevăzut și pasiune ce nu ține seamă de nimic, a făcut din rolul Edmond Kean cea mai puternică creație a sa.

Asta nu înseamnă că e o creație desă-vârșită și că nu e lipsită de defecte. Marele merit însă este că a dat o trăsătură viguroasă și mai ales perfect definită personalității lui Kean: pe lângă aceasta a avut multe momente în care jocul său a fost cu adevărat desăvârșit. Așa de pildă: scena cabaretului — nu atât dansul cât

desperarea cu care oprindu-se o clipă își toarnă în gură ultimele picături de sticlă în timp ce privirea turbure, rătăce-se împletește cu imaginile ce dansează lucinant, în mintea în care se lasă tot adânc noaptea. De asemenea scena punch-ului și florile.

Marele defect e că au fost numai momente, nu un tot omogen, indisolubil, în linie inegală. Un moment foarte slab scena dintre Kean și contesa Koefeld, în cabină, scenă în care d. Tony Bulandra a fost incontestabil mult mai bine. De aceea menea slabă e scena nebuniei. Această scenă se poate împărți în trei părți: prima parte, clipa în care Kean simte cum se rătăcește mintea, gestul acela cu mâna frunze, e minunat. A doua parte: când frânge spada, iarăși e bun. A treia parte când imploră milă publicului, este trem de slab. În această parte finală sceneci a fost mult mai bine d. Bulandra.

D-na Lisenka pare a fi înțeles rolul femeii sensibilă și totuși rece. Cu toate acestea nu a reușit să dea decât ceva totuși inegal și poate chiar sters. Momentul cel mai bun pare a fi în ultimul act când răceala temperaturii ei să suferă dublu neputând să exprime ceea ce se petrece în sufletul ei. Foarte ne Kolise în suflur.

Cu toate defectele — ce nu aparăgrant decât la o reluare — Kean rămâne totuși un film superior, un film prin celentă de atmosferă care impresionează puternic prin realele-i calități ce răscuipără greșelile.

Cinema Marioara Volculescu „Contesa Marie“ cu Vivian Gibson

Un film ce ține de operă și de melodramă, închinând însă mai mult spre operă: de aci prea dese și bruste trecerile „du plaisant au severe“ nebănuite de susțurătoare. Unele scene bune. De asemenea unele exterioare impresionate prin contrastul pitorescului lor cu restul cadrului ferma, cirezile în întinderea nesfârșită a apăsător de calmă a pustiei. Afară de unele scene, Vivian Gibson care în „Bătălia care se vinde“ făcuse o creație numată din rolul „Marion“, în contesa Marie în general a fost mediocră, ca și în cel treg filmul de altfel.

CRONICA

Buletin bibliografic săptămânal*)

de AL.- SADI IONESCU

- 32 POLITICĂ.
- Nemoianu (P.).** — Ardealul și Banatul după unire. Cluj, (Tip. **Dr. S. Bornemisa**), 1925, 71 p. Lei 30.
- Petrescu (Corvin M.).** — Opera partidului național-liberal 1925. București, (Tip. **Române-Unite**), [1925], 159 p. Fig.
- Politica externă a României.** 19 prelegeri publice organizate de Institutul social român. Cu o anexă de documente cuprinzând tratate, convenții și alt material în legătură cu Societatea Națiunilor și problemele de politică externă a României (text francez). București, **Institutul social român**, [1926], 706 p. Lei 150.
- Tătărescu (Gh.).** — Internaționala a III-a și Basarabia discurs rostit în Adunarea deputaților. București, (Tip. **„Independența“**) 1925, 45 p. Fig.
- Tatarescu (Georges).** — Bessarabie et Moscou. Discours prononcé à la

- Chambre des députés de Bucarest le 9 décembre 1925. Bucarest, (Typ. **Cultura Națională**), 1926, 47 p. Fig., hartă.
- 37 IVĂTĂMANT. PEDAGOGIE.
- Narly (C.).** — Pedagogia în raport cu științele ajutoare. Perspectiva sociologică a educației. București, **Soccc & Co.**, 1926, 27 p. Lei 25.
- Nistor (Nicolae).** — Activitatea comitetului central de construcții școlare din jud. Sălaj în 1924—1925. Contribuțiune la înțelegerea problemei construcțiilor din noua lege a învățământului primar. Zălau, (Tip. **Luceafărul**), 1926, 69 p. Fig.
- Teutsch (D. Fr.).** — Zur Geschichte der Sächsischen Nationsuniversität. Hermannstadt (**Ostdeutsche Druckerei**) 1925, 48 p.
- 61 MEDICINĂ. FARMACIE. MEDICINĂ VETERINARĂ.
- Ciuca (dr. M.).** — Malaria în Spania. Epidemiologie și organizare antimalarică. București, (Tip. **Fundației Culturale Principele Carol**), 1926, 31 p.

- Gulart (dr. Jules).** — Medicina în timpul Egiptului. Traducere autorizată de dr. Valeria Nițulescu-Bologa. Cluj (Tip. **Ardealul**), 1926, 52 p. Fig. 1 și 50.
- Lapsi (dr. I.).** — Microbiologia cișmelor din Cavarna-Dobrogea. La microbiologie des sources de Cavarna-Dobrogea. Orăștie, (Tip. **Libertatea**) 1925, 28 p. Fig.
- Nisim (dr. L.) și dr. D. Săvulescu.** — Profilaxia infecțiunii puerperale. Sarana la termen. București, (Tip. **Ennescu**) [1926], 31 p.
- Puțreanu (dr. I.).** — Noi descoperiri: supra Bacilului Tuberculos. Noi indicațiuni terapeutice. Comunicarea făcută la Academia de Medicină de Paris în Noembrie 1925. Râmnicul Vâlcea. (Tip. **Matei Basarab**), 1925, 52 p.
- Sterian (dr. Eraclie).** — Longevitatea: reținerea. Ed. III-a. București, **Soccc & Comp.**, 1925, 295 p. Fig. 1 și 50.
- Tițescu (dr. Vasile).** — Laboratorul medicului practician. Cu colaborarea dr. Aug. Mureșan și dr. I. Danicio Cluj, (Tip. **Viața**), 1926, 73 p + un belă.

*) A se vedea tabloul clasificării zecimale în numărul 1.

Institutul de cultură Ita'iană

Conferința D-lui Profesor Ramiro Ortiz: Marile ode ale lui Gabriele d'Annunzio

Sub forma poetică de amintiri din cea mai fragedă copilărie, domnul profesor Ortiz începe firul vieții lui d'Annunzio, evocându-ne în chip viu figura marelui poet. Ni-l înfățișează pe rând: ca elev de liceu, ducându-se la tatăl conferențiarului — profesor la liceul G. B. Vico din Chieti — ca să-i corecteze versurile; ca adolescent pasionat după sălbătăcia naturii și plin de aceea prețiozitate care constituie cusurul cel mai mare al operei sale; mai târziu risipiindu-și neobosit energia în petreceri prin saloanele aristocrate, ceace nu întârzie de a da naștere crizei d'annunzienne, de care nu-l scapă nici exagerarea senzualismului până la pervertire, nici amintirea copilăriei, a iubiților curate de odinioară, a casei părintești (din care au eșit două-trei sonete minunate, dar atât), nici noua orientare, socială. („L'Innocente” și „Giovanni Episcopo”, scrise sub influența romanelor rusești). Noroc că apărui Nietzsche, a cărui doctrină puțu să dea o bază filosofică, sensualismului și egoismului său: astfel își redobândește poetul bucuria de viață de altă dată și începe să cânte:

„Mă nasc în orice zori ce se ivesc”...

Dacă ar fi să facem o clasificare, după preferințe personale, a capod-operelor lui D'Annunzio, ele s'ar putea grupa astfel:

1) *Versilia*, o nimfă care, ascunsă în trunchiul unui pin, dorește să guste din piersica din care mănâncă poetul, și întrebuințează pentru asta toate armele linguşii,

rii, pe care i-le pune la îndemână femeiască-i violenție, luându-i corpul și îndemnându-l s'o îmbrățișeze. E un păgânism simțit și retrăit — nimfa e oie o vedem și simțim cu ea.

2) *La morte del cervo*, poezia sculpturală, cu minunatul grup ca de aramă al corbului și centaurului, încleștați în luptă.

3) *La pioggia nel pineto*, un pastel de ploaie, în care efectul e obținut prin procedee mai mult muzicale decât poetice: armonii oboseite și monotone, repetiții frecvente la intervale determinate, care ajung să dea senzația duratei lente și monotone a ploii.

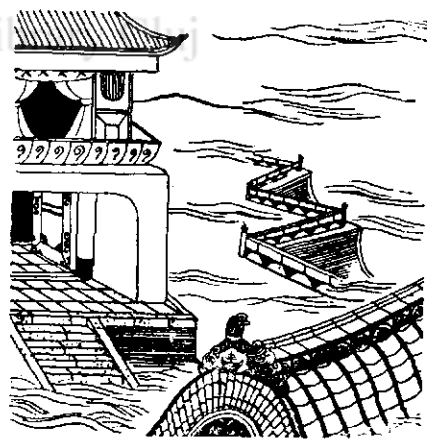
4) *L'Otre*, importantă pentru concepția de viață a lui D'Annunzio: burduful a avut pe rând tot ce se poate: apă, lapte, vin, untdelemn, sânge omenesc, suflul zeului Pan — acestea toate și pure și corupte; și vesel de asta, vrea să moară într'o ultimă încercare, sfârșat de forța vinului spumegător, adică de exces de viață. E aici toată experiența vieții. Poezia e plastică, are strofe de neuitat, însă e... cu teză.

5) *In morte di un distruttore* are acelaș defect, și mai accentuat: expune teoriile lui Nietzsche. Frumusețea ei constă în ritmul amplu, solemn, turburător: e „misurată al respiro del mare”, cum și caracterizat-o însuși poetul.

6) *L'Onda*, pur joc de cuvinte, mobil ca și unda mării, în care însuși poetul recunoaște că n'a făcut decât: *la lode della mia strada lunga*.

7) *Alle parole*, în care se manifestă mai mult frumusețe morală, decât poetică, a artistului.

8) *Undulna*, un fel de variantă — de repetiție sau de încercare — a *Versiliei*: Undulna e și ea tot o nimfă.

20 Martie, 1820: S'a născut în Galați Domnitorul Alex. I. Cuza.

1847: S'a născut în Ismail (Basarabia) Gavril Muzicescu.

1866: V. A. Urechia a vorbit la Ateneul Român din București despre „**Elementul fatal în istoria națională**”.

1871: A murit la Napoli marele patriot bucovinean Alecu Hurmuzachi.

1880: Em. Bacaloghi și-a ținut discursul de recepție în Academia Română vorbind „**Despre calendar**”. Răspunsul a fost dat de I. Ghica.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1923: A murit marele istoric Dimitrie Onciul.

18 Martie, 1837: Apare în Iași „**Alăuta mănăscă**” condusă de M. Kogălniciu.

1843: S'a născut la Galați junimistul Ion Foti.

1857: A murit poetul Alexandru Sișanu.

1895: S'a inaugurat în București clădirea **Universitară Carol I**.

1900: S'a ținut o șezătoare literară la Ateneul Român din București cu lecturi de I. L. Caragiale și Al. Vlahuță.

1907 Martie, 1876: Apare în București revista „**Timpul**”.

1888: Apare la Craiova „**Revista Olănească**”, condusă de Traian Demetrescu.

1905: Apare în București „**Revista literară**” condusă de Constanța Hodoș.

1842 Martie, 1842: Se joacă la Iași în beneficiul artistului Greceanu, comedia în cinci acte „**Sgârșitul**” de Molière, tradusă de I. Roset.

1869: Gr. N. Manu a vorbit la Ateneul Român despre „**Mitropolital Antim**”.

1867 Martie, 1867: Răceanu a vorbit la Ateneul Român despre „**Rolul comediei în Atena**”.

1877: S'a născut la Brașov, dr. I. I. I. I. I.

1895: A. D. Xenopol și-a ținut discursul de recepție în Academia Română vorbind despre „**Mihail Kogălniceanu**”.

1899: Răspunsul a fost dat de D. A. Sturdza.

1900: C. Erbiceanu și-a ținut discursul de recepție în Academia Română, vorbind despre „**Viața și activitatea literară a Protosinghelului Naum Râmnicu**”.

1899: Răspunsul a fost dat de D. A. Sturdza.

1905: Apare în Iași un număr festiv al titlului „**Aristizza Romanescu**”, revistă editată de marea artistă.

1868 Martie, 1840: M. Kogălniceanu, C. Gruzzi și V. Alecsandri iau conducerea Teatrului Național din Iași.

1857: Apare la Paris „**Opiniunea**” organul Românilor din străinătate, condusă de V. A. Urechia.

1894: I. Kalinderu și-a ținut discursul de recepție în Academia Română, vorbind despre „**Episcopul Melchisedec**”.

1899: Răspunsul a fost dat de D. A. Sturdza.

1907 Martie, 1841: S'a născut în Holod (Craiova) Iosif Vulcan.

1871: S'a născut în Focșani marele artist Petre Liciu.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1923: A murit marele istoric Dimitrie Onciul.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

7 ARTE.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

8 LITERATURA.

I. Literatură română.

a) Poezie.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

1892: A murit cunoscutul om de bine Vasile Adamachi.

E C O U R I

REDACTIONALE

□ În numărul viitor vom publica un fragment din romanul Moș Belea al d-lui Gh. Brăescu; traduceri din literatura italiană, ungară etc; poeme de Ioa Pillat.

SCRITORII

□ Ediția pentru bibliofili din Epigramele d-lui Cincinat Pavelescu, epuizându-se, s'a pus în vânzare o nouă ediție mai ieftină. Depozit la „Cartea românească”.

□ În editura „Cultura Națională” a apărut volumul de versuri Ironii Sentimentale al d-soarei E. Marghita.

□ A apărut în editura „Casei Școalelor” volumul de poezii Soare al d-lui G. Talaz.

□ Striana, poemul dramatic al d-lui Alfred Moșoiu, a apărut în editura literară a Casei Școalelor.

PREMIUL DE PROZA AL „UNIVERSULUI LITERAR”

□ Ultimul termen pentru primirea manuscriselor la premiul de 5000 lei, proză, instituit de „Universul Literar” este 24 Martie, nu 27, cum din eroare s'a tipărit în numărul trecut.

Comisiunea care va ceta și va decerne premiul este alcătuită din d-nii: Liviu Rebreanu; E. Lovinescu; N. Davidescu; Ion Pillat și Perpessiciu.

SBURATORUL

□ Întăiul număr din noua serie a Sburătorului sosi odată cu cele 9 nimfe vechi de la începutul lui Martie. Poate din această pricină și acest aer polemic ce se degajă din toate paginile revistei.

Literatura e reprezentată prin d-nii Gh. Brăescu, Ramiro Ortiz, G. Nichita, E. Aderca, Sanda Movilă și Șaion Stoilnic, un nume nou în poezie, ale cărui Funerarii de toamnă, sunt întru totul remarcabile pentru un debutant:

Care dintre voi mai mult iubește
Pe cel mort? Căci Toamna-văd îi scoate
Aur din Brumar și-i rânduiește
Poete druc, de pică și pe roate!

Gruați de aur pus-a 'n crâng și'n cale—
Aur care mult mai trist arată
De cât aurul din criptele regale
Și de cât brățara la bogată!

Insă, și geniale să fi fost aceste versuri
și tot s'ar fi pierdut — prin pozitie — căci
tonul revistei îl dă verva critică a d-lui
E. Lovinescu.

De altfel în articolul program d-sa vorbește de o atitudine răspicată, pe care o va practica față de toate manifestările literare. În consecință, revista vueste de șmotelul spadelor încrucișate și victimele amenință să ocupe toată aria.

Păcatele pe care d. Lovinescu le găsește revistei noastre dacă ne-au amintit de celebrul cuplor pe roate al lui Nastratin Hogea, pe care regretăm să nu-l fi pus în practică, dela început, ne consolescă la gândul că d-sa tot ne mai lasă câteva merite: n'a vorbit încă nimic de virtuțile paginilor noastre și nici de fotografiile scriitorilor. Ori se știe, că acestea sunt singurele noastre fițuri de glorie, pe cari le cultivăm cu atenție de 13 săptămâni. (Mai mult: poate unica rațiune a existenței noastre).

A ni le fi lăsat intacte — grațitudinea noastră nu va fi niciodată la înălțimea mărinimiei d-lui E. Lovinescu.

MONUMENTUL EMINESCU

□ „Gândirea” ne dă informațiuni prețioase despre mersul subscripțiilor pentru monumentul lui Eminescu. Comitetul organizator are strânși și depuși, după

acum, 850.000 lei. Alte sume probabil de circa 170.000 lei, ca și râvna comitetului și energiile scriitorilor din jurul „Gândirii” lasă să se întrevadă ziua în care sculptorul Han, cu care s'a încheiat contractul, va împodobi șoseaua arcului de triumf cu monumentul lui Eminescu.

MONUMENT EMINESCU LA IAȘI

□ D. colonel C. Manolache din Iași ne scrie că Iașii vor avea deasemeni un monument Eminescu: Comitetul din care fac parte, între alții: Mihai Sadoveanu, M. Codreanu, G. Topârceanu, Ionel Teodorescu, col. Manolache, etc., au strâns 300.000 lei la cari Primăria a adăos 200.000 lei.

Pentru realizarea sumei de 1 milion jumătate, comitetul a început o serie de sezațiuni prin felurite centre. Prima a fost la Vaslui, la 21 Februar a. e.

INTERVIUL D-LUI CINCINAT PAVELESCU

□ Viața Literară (Nr. 3 din 6 Martie 1926) a publicat o interesantă convorbire cu maestrul Cincinat Pavelescu.

Pe lângă câteva greșeli de tipar care schimbă diverse nume proprii, convorbirea cuprinzând și câteva inexactități, suntem autorizați să reproducem din întâmpinarea maestrului Cincinat Pavelescu, aceste rânduri de emendare:

.....N'am putut să declar că am fost guvernorul Prințului Nicolae ci am spus că a fost o epocă înainte de războiu când am petrecut în intimitatea zilnică a Alteței Sale. Atunci s'a și întâmplat accidentul cu revolverul.

Dintre afecțiunile mele prietenești și literare s'au omis deasemeni nume scum, pe mie ca George D. Mugar pe care-l prețuiesc și pentru sufletul lui rar și pentru mîntea lui luminosă și fără pereche. Prietenia veche care ne leagă este mândria și fericirea însăși a vieții mele”.

CARTI PRIMITE

Caton Theodorian: Stăpâna, dramă în trei acte, ed. lit. a Casei Școalelor, 1926.

N. Milcu: Grădina de sidof, ed. lit. „Casa Școalelor”, 1926.

Agatha Grigorescu: Mugar, cenusii, versuri. Tip. „Răsăritul”, 1926.

Constant C. Cristea: Păcate spovedite, versuri. Buzău, 1925.

Lucian Costin: Mărgăritarele Banatului (mare colecție de folklor); „Cartea Românească”, Timișoara, 1925.

E. Marghita: Ironii sentimentale, versuri. „Cultura Națională”, 1926.

DELA OPERA

□ Se repetă zilnic „Salomea” de Richard Strauss sub conducerea muzicală a d-lui G. Georgescu. În rolurile principale vor apare d-nele Florica Cristoforeanu, Constanța Dobrescu, d-nii Algazi, Rabega, Lupescu, etc.

□ „Fedora” se reia cu d-na Florica Cristoforeanu și d. C. Stroeșcu în rolurile principale.

□ La sfârșitul stagiunii se va relua „Walkyria” de Wagner, cu d. George Folescu în colul lui Wotan.

□ În cursul acestei săptămâni se reia „Vasul Fantomă” de Wagner cu d-na E. Rodrigo și d-nii Rabega, Lupescu și Folescu. Conducerea muzicală o are d. G. Georgescu.

TEATRALE

□ Miercuri, 17 Martie, are loc la Teatrul Național premiera piesei „Apostoli” de d. Liviu Rebreanu.

□ În actuala stagiune a Teatrului Național se va reprezenta în actuala stagiune „Secretul lui Polichinelle”, comedie de P. Wolff.

□ La Teatrul Regina Maria s'a pus în repetiție comedia „Dodo și Lulu” de Hennegrün și Weber.

CONCE

□ Miercuri, 17 Martie, are loc la nea un concert simfonic al societății zica.

□ Joi, 18 Martie, în sala Liedertea da un concert d-na Lucia Cosma.

□ Joi, 18 Martie, la Ateneu are loc certul de pian al d-nei Madeleine răsescu.

SARBATORIREA MINISTRULI ARTELOR

Joi, 11 Martie, în sala de mar Hotelului Boulevard. S. S. R-ul a tioria pe d. Al. Lapedatu, ministrul telor și Artelor.

Sărbătorirea, pornită din inițiativa cietății Scriitorilor, s'a transformat în un omagiu colectiv al tuturor s

D-nii Liviu Rebreanu, Caton Theodorian, C. Nottara, Mihail Dragomir, Ion Minulescu, Pamfil Șeicaru, M. Bunescu, Valțeanu au adus, fiecare turia dragostei lor pentru ministrul a înfele importanta străduințelor rale pentru ziua de azi și care a în măsura posibilităților, dezvoltare relor și artelor.

A răspuns în cuvinte simple și enante, istoricul și omul laptei, care ministrul Artelor.

„CARTE

O interesantă publicație bibliografică lunară, apare dela 1 Martie 1926. matic organizată pe lângă a bibliocriticii românească, publică știri d men literelor, și din străinătate.

Exemplu al acelei publicități culturale care ajută cărții, această publicație merge pe drumul surorilor ei dinăutate, precum un „Vient de par de pildă.

BULETINUL NOUȚĂLOR LIBRIEI FRANCEZE

Sub acest titlu „Centrala Cărții cietate generală de librărie, Bucureștri, Paris 1, publică în fiecare r „Universului Literar”, lista celor recomandabile cărți franceze apăr ultima săptămână și pe care le a depozit. Cititorii „Universului Li vor găsi aceste cărți în principalele brării din țară, pe care le furu „Centrala Cărții”.

LITERATURA: ROMANE, POVEȘTI, NUVELE

Cocteau L.: Le Rappel à l'ordre.
Dostoievski F.: La Voix souterraine
Knut Hamsun: La Faim 10 fr.
Montherlant H.: Les Bestiaires 10
Gaulene G.: Le Mémorial secret 9

ISTORIE

Lettres des Grandes-Ducs à Nicol 20 fr.

ȘTIINTE SOCIALE ȘI POLITIC

Bonnet G.: Comment avoir un stable, 5 fr.

Chapeau C.: Les assurances soc 9 fr.

INDUSTRIE TEHNICĂ

Clement: Construction des bobinaș Kctiviciuș br.: 45 fr. rel. 50 fr.

Isabel: La statistique appliquée au faimes, 15 fr.

Pattier: Sociétés à responsabilité lit 38 fr.

Razous: Les Sciérics et les machis bois, 35 fr.

ȘTIINȚĂ SOCIALĂ ȘI POLITIC PAON M. — L'Immigration en F 16 fr.

SOMBART W. — Le Bourgeois 25

Redactor: PERPESSICIU